

V Verigi smo ponosni, da 10. obletnico obstoja slovenskih železarn slavimo v Lescah

Ko slavimo deseto obletnico obstoja naše sestavljene organizacije, moramo ugotoviti, da je bila leta 1974 odločitev delavcev Verige, da vstopijo v družino slovenskih železarjev bistvenega pomena za nadaljnji razvoj svoje tovarne.

Danes nam je toplo pri srcu, ko prebiramo podatke o gospodarskih organizacijah in zve-
mo, da so Slovenske železarne v letu 1978 s skupnim prihodom v višini 1.875 starih milijard dinarjev največja proizvodna organizacija v Sloveniji in deveta v Jugoslaviji.

Tako danes v SŽ združuje svoje delo skoraj 18.000 delavcev, kar nas prav tako uvršča med vodilne v republiki in Jugoslaviji.

Tisti, ki zasledujemo razvoj industrije našega proizvodnega programa, pa smo še veliko bolj prepričani, da je bila leta 1974 odločitev delavcev Verige izrednega pomena za njihov nadaljnji razvoj. Medtem ko so se drugod po Evropi zapirale tovarne, ki so proizvajale verige in vijake, smo v Lescah nenehno gradili nove objekte, kupovali nove stroje in naprave, ter se tako razvijali v današnjem času primerno delovno organizacijo. Vse preveč hitro pozabljamo, kako in pod kakšnimi pogoji smo delali pred 10 in več leti, pod kakšnimi pa danes.

S tem, ko smo leta 1974 postali član SŽ, je bila začrtana tudi smer razvoja naše tovarne. No, mi se pa samo s sedanjim proizvodnim programom kljub članstvu v SŽ nismo zadovoljili.

Želje in hotenja večine zaposlenih v Verigi so že več kot 10 let bila v nenehnem zasledovanju razvoja tehnike in vključevanju delavcev iz Verige v ta razvoj. Budno smo spremljali uvajanje novih izdelkov na tržišču in iskali možnosti vključevanja novih kapitalnih in umskih možnosti v ta razvoj novih izdelkov.

Zavestno smo forsirali izobraževanje delavcev na vseh nivojih ter v zadnjih letih omogočili velikemu številu članov kolektiva, da so se izobraževali ob delu.

Pred 10 leti smo bili v Verigi praktično brez prepotrebne visoko strokovnega kadra. Danes pa imamo zaposlenih že okoli 50 delavcev s prvo in drugo stopnjo končane fakultete. Hkrati smo vložili veliko naporov v šolanje kvalificiranega kadra in dosegli, da imamo danes 77 učencev v gospodarstvu, ki se uče za poklice: električarja, orodjarja, ključavničarja ter njim sorodnih poklicev. Ti bodo v bližnji bodočnosti glavna udarna sila pri uveljavljanju

nju naših novih proizvodov na domačem in tujem tržišču.

Zanimivo je, da smo že leta 1970 in 1971 vodili razgovore s takratnim vodstvom Tovarne TIO in občinskimi predstavniki o možnosti združenja obeh delovnih organizacij. Stvar je bila že tako daleč, da smo imeli zaključne razgovore pri takratnem predsedniku Gospodarske zbornice, kjer so bili prisotni vsi vodilni iz TIO, predsednik SOB Radovljica, sekretar ZK občine Radovljica in drugi.

Tedaj je bilo določeno, da je program pnevmatskih in hidravličnih elementov — sklopov, treba razviti in da se TIO in Veriga združita v eno delovno organizacijo.

Upoštevali osebne interese in pa verjetno premalo realizma je žal takrat privedlo delavce TIO, da so se odločili za priključitev k drugi delovni organizaciji. Ko je po nekaj letih stvar dozorela in je bilo na dlani, da bo program pnevmatike in hidravlike, katere zasnove so bile v TIO že utemeljene, za našo regijo propadel, če se ne najde rešitev, so bili zopet tu delavci Verige tisti, ki so ponudili sosedu roko rešitve njegovega programa, in stvar je stekla.

V letu 1975 smo pričeli pripravljati prve elaborate, spo-

*****
*Ob dnevu republike
čestitamo
vsem sodelavcem,
upokojencem,
našim vojakom in
poslovnim partnerjem
in želimo
delovnih uspehov*
*****
**DPO, samoupravni organi,
vodstvo in uredništvo glasila**
*****

razume in ostale potrebne akte ter v letu 1976 na referendumu z veliko večino odločili, da se združimo, s tem pa predvsem samim naložili ogromno dela, pred družbo pa prevzeli odgovornosti, da bomo skupaj boljše gospodarili in stare želje realizirali

Težko je bilo na začetku. Obična nezaupanja, včasih tudi neprijetni dialogi med posamezniki, očitanja ter podobno, toda »konec dober — vse dobro«, je star pregovor, ki pa ga v Lescah vsi težko pričakujemo, a mislim, da se nam že svetlika na obzorju.

Ko slavimo 10 let Slovenskih železarn, bomo to slavje zaključili v novih prostorih bodočih modernih obratov TIO in orodjarne ter sodobnih skladiščnih prostorih.

Brez povezovanja, brez sporazumevanja, brez velike dobre

volje, brez nenehne želje po nemčem novem, to prav gotovo danes ne bi bilo. Tako lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da je bil žebelj od takrat na glavo pravilno zadet:

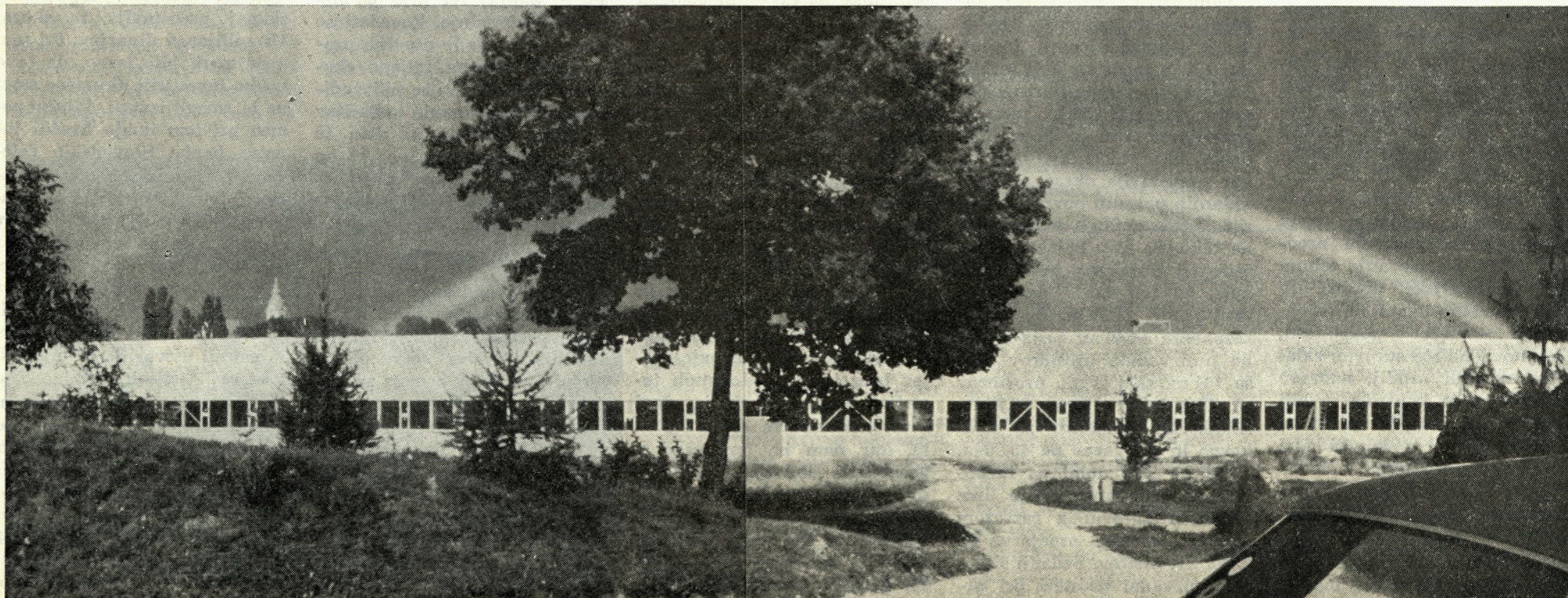
prvič, ko smo postali člani Slovenskih železarn;

drugič, ko smo se kovinarji v Lescah združili v eno delovno organizacijo;

tretjič, ko skupaj proslavljamo 10 let Slovenskih železarn v novih delovnih prostorih dveh temeljnih organizacij, s perspektivnim proizvodnim programom. Ta tretji udarec je tisti, ki sta ga rodila prva dva.

Če bomo v prihodnje res dobro delali in se sporazumevali, bomo kovinarji v Lescah vse boljše živeli, saj smo na pravi poti in imamo vse možnosti za še lepši jutri.

Vinko Golc

Izgradnja nove hale

— pričetek novega obdobja razvoja Verige

Pri pregledu načrtov razvoja Verige Lesce za obdobje 1971 do 1975 zasledimo postavko »nova proizvodnja«, ki je bila takrat napisana, ne da bi bilo razčiščeno v osnovi, kaj želimo in kaj hočemo. Pa kljub temu iz teh skromnih besed lahko sklepamo, da že skoraj pred destimi leti nismo bili povsem zadovoljni le s proizvodnjo vijakov in verig. Zavedali smo se, da poleg te proizvodnje moramo uvesti še nekaj boljšega, nekaj takega, ki s stališča kovinarske tradicije še bolj ustreza našemu lepemu turističnemu okolju. Bilo je mnogo idej, ki bi nam zagotovile pravi razvoj te proizvodnje, še več, zagotoviti bi nam morala preobrazbo celotne tovarne.

Te želje so se nam približale v letu 1976, ko smo se z delavci Iskra — TOZD TIO samoupravno dogovorili, da se združijo v Verigo. Samo dogovarjanje na samem začetku ni bilo enostavno, saj je na obeh straneh vladalo še dokajšnje nezaupanje. Ko pa smo v končni fazi ugotovili, da imamo skupne cilje — pospešeni razvoj elementov in sistemov pnevmatike in hidravlike, je akcija okrog združevanja stekla dokaj hitro. Pri tem pa ne moremo in ne smemo prezreti zaslug nekaterih tovarišev na obeh straneh, ki so že takoj v začetku ugotovili prednosti takega posega in bili vneti zagovorniki te akcije. Rezultat vseh teh akcij je bil izredno uspešen referendum v juliju leta 1976.

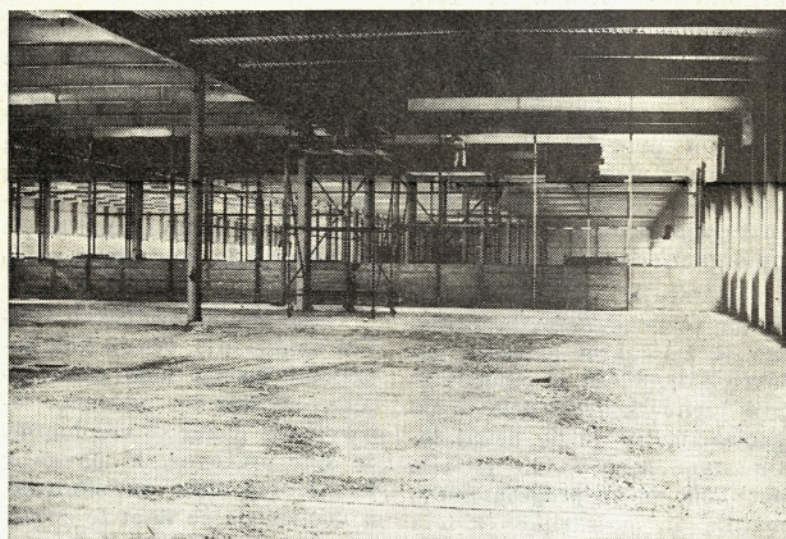
Uspešen referendum pa je pomenil šele pričetek izvajanja operativnih akcij, ki so bile predhodno samoupravno dogovorjene. Naš skupni končni cilj je bil prav gotovo izgradnja nove tovarne za proizvodnjo industrijske opreme, saj so bili obstoječi prostori izredno slabi; prostorska utesnjenost in ekološki pogoji so bili tako nemogoči, da je republiški inšpektor za delo s svojo odločbo grozil ustaviti proizvodnjo. Še v istem letu se je pristopilo k izdelavi idejnih načrtov in na podlagi tega k izdelavi elaborata o ekonomski upravičenosti naložbe v novo tovarno.

Istočasno smo v Verigi pričeli ugotavljati o tem, da ima tudi orodjarna nemogoče prostorske pogoje in da nikakor ne moremo računati na izboljšanje oskrbe z orodji iz obstoječe orodjarne. Vrata so bila sploh zaprta uvajanju novih tehnologij na področju orodjarstva. Po proučevanju tehnologij industrijske opreme in orodjarne smo ugotovili, da obstajajo velike podobnosti. Skupno skladišče surovin, skladišče rezilnih orodij, naprave in prostori za kontrolo so bili rezultati teh prizadevanj, ti pa nam prinašajo v končni fazi milijonske prihranke.

Tako smo posredovali naše tehnološke predloge za obe proizvodnji z dopolnjenimi idejami projektantski organizaciji Slovenija projekt. Sama lokaci-

ja novega objekta je bila določena po zazidalnem načrtu Verige Lesce iz leta 1974. S predvidenimi novimi skladišči za verige in vijake je objekt dobil razsežnosti, ki so lahko v ponos vsaki tovarni. V fazi projektiranja je bilo potrebno navezati stike z mnogimi možnimi izvajalci del, da so se že v projektih upoštevali določeni materiali in izvedbe, ki bi pomenili v končni fazi ceneno in hitro gradnjo. Sama pripravljala dela so se pričela v drugi polovici leta 1977 s preselitvijo odprtih skladišč, predstavitevijo določenih energetskih vodov, pripravo energetike in zemljišča za obstoječo novogradnjo, postavljanje hale se je pričelo v juniju 1978. leta.

Lokacijo samega objekta nam je narekovalo več dejstev, predvsem smo morali gledati na funkcionalno celoto naše tovarne, pa tudi nadaljnjo širitev nismo smeli zanemariti, omogočiti smo morali tudi izgradnjo novih prepotrebni parkirnih prostorov. Pred desetimi leti smo ugotavljali, da imamo še

ogromne možnosti širitve na že pridobljenih zemljiščih na južni strani tovarne. Sedaj smo z našim objektom že v »Krvavi dolini« in moramo biti pri naših nadaljnjih načrtovanjih še bolj pozorni do razpoložljivih zemljišč kot do sedaj.

Dimenzijske razsežnosti novega objekta so zares velike, saj je skupna njegova dolžina kar 192 m in širina 50,40 m, kar predstavlja skupno tlorisno površino okrog 10.000 kv. metrov, pokritih površin pa bomo pridobili kar 11.090 kv. metrov, kar predstavlja okrog polovico sedanjih pokritih površin v Verigi. Sama gradnja je zasnovana tako, da so v objektu združene tri paralelno postavljene hale, od teh ena z razponom med stebri 21,60 m, dve pa z razponom 14,40 m. Čista dolžina proizvodnih prostorov znaša 101 m, skladiščnih prostorov za TIO in orodjarno 28,80 m, skladiščnih prostorov za vijakarno in verigararno pa 43,20 m. Tako bo TIO dobil na razpolago za čisto proizvodnjo brez skladišča surovin z razrezom 2.908 kv. metrov, orodjarna pa 2.182 kv. metrov. Sedanji skupni proizvodni prostori pri pr-

vih znašajo okrog 1.200 kv. metrov, pri drugih pa okrog 850 kv. metrov. Površina skladišča surovin bo znašala 1.451 kv. metrov, površina skladišča za vijake in verige pa 2.177 kv. metrov. Če upoštevamo tudi skladišče surovin, bosta tako obe temeljni organizaciji pridobili v proizvodne in skladiščne površine več kot trikrat večje od sedanjih. Pri vsem tem pa moramo upoštevati še pokrite površine aneksa v dimenzijah 14,40 × 50,40 m treh etažah, kar predstavlja nadaljnjih 2.178 kv. metrov. Te površine so namenjene za sanitarne, garderobne in upravne prostore obeh temeljnih organizacij. Aneks v proizvodno halo pa povezuje vezni hodnik v izmerah 4,50 × 48,6 m ali 194 kv. metrov. Pri tem moramo vedeti, da bomo uredili vzporedno še cesto v dolžini okrog 350 m ali v skupni površini skoraj 4.000 kv. metrov in okrog 250 m energetskega kanala.

V času snovanja je bilo mnogo dilem o sami izbiri sistema objekta, ali bo to železobetonski

skala hala ali hala, katere osnova je jeklena konstrukcija. V končni fazi smo se odločili za drugo varianto, tako da osnovo tvorijo jekleni stebri, nosilci pa so izvedeni kot tako imenovani »mononosilci«, kar omogoča znižanje objekta in s tem prihranke na fasadnih oblogah in kasneje pri stroških ogrevanja. Jeklena konstrukcija je obložena s posebnimi fasadnimi oblogami, ki so izdelane iz zelo dobrega izolacijskega materiala. S podobnimi elementi je pokrita tudi streha, ki je pokrita še z dodatnimi hidroizolacijskimi plastmi. Sami podi v hali so izvedeni v monolitni betonski plošči, prevlečeni s posebnim epoksidnim tlakom, ki je odporen proti udarcem in vplivom olj ter oljnih emulzij. Monolitna plošča nam omogoča poljubno razmaščevanje strojev brez izdelave dodatnih temeljev. Tlaki so enako izvedeni tudi v klasičnem delu objekta, kar nam bo omogočilo v kasnejšem obdobju postavljanje strojev brez dodelav in s tem nadaljnji razvoj teh proizvodenj. Pri snovanju, projektiranju in izgradnji smo posvetili posebno pozornost instala-

Vabilo

Vabimo vse člane kolektiva DO VERIGA Lesce in upokojujence na svečano otvoritev novih proizvodnih prostorov — TIO in orodjarno, ki je povezana z 10-letnico obstoja SOZD Slovenske železarn in s praznovanjem dan republike. Proslava bo 24. novembra 1979 v novi hali.

PROGRAM PROSLAVE:

- 9.30 do 10.00: Sprejem gostov iz SOZD SŽ in drugih gostov
- 10.00 do 11.00: Ogleđ razstave inovacij in likovnih ustvarjalcev ter ogleđ skupine Schlater, nove kovačnice in novih prostorov TOZD orodjarne in TOZD TIO (po prosti izbiri; zagotovljeni bodo voditelji ogleđov)
- 11.00 do 15.50: Slavnostni program
  - govori direktorja DO, predsednika SOZD SŽ in predsednika republiškega sindikata tov. Hafnerja
- 11.50 do 12.20: Kulturni program
  - godba, pevski zbor, recitacije
- 12.20 do 12.45: Koncert godbe na pihala
- 12.45 do 18.00: Zabavni program
  - ansambel Gorenjci, ples

Za vse udeležence bo brezplačno zagotovljena prehrana v prenovljeni okrepčevalnici, in sicer od 9.30 do 10.30 ter od 12.30 do 16.00.

cijskim povezavam ter napravam v objektu in izven njega. Pri tem ni odveč zaradi lažjega dožemanja vseh problemov naštetih ta dela: napeljava električne moči za stroje, razsvetljave, telefonije, ozvočenja, strelododov, napeljava centralnega ogrevanja, prezračevanja, odsešavanja, pitne vode, požarne vode, komprimiranega zraka itd. Zato je bila nujna izgradnja nove transformatorske postaje v samem objektu, izgradnja nove kompresorske postaje, kasneje tudi izgradnja nove čistilne naprave in sistema industrijske vode ter povečav kapacitet v ogrevni postaji. Pri tako veliki investiciji nastopa ogromno važnih del izven objekta, ki pa so za njegovo funkcionalnost neobhodno potrebni. Vsa ta dela vodi posebna delovna skupina, ki ima ogromno problemov, če mora izpeljati določene dopolnitve, ki izvirajo iz tehnoloških sprememb, ki jih izrazijo temeljne organizacije.

Sama izgradnja objekta nikakor ne predstavlja dokončanje same investicijske naložbe. Ugotavljamo, da je to šele prvi del, pred nami stojijo še važnejša dejanja: postavitve strojev in naprav ter pričetek uspešne proizvodnje. Zavedati se moramo, da bo le uspešna proizvodnja prinesla željene ekonomske učinke, ki so bili vodilo naših predhodnih odločitev. Na tem področju pa dela še druga delovna skupina, ki bo svojo zares odločilno vlogo odigrala šele sedaj, saj je ta odgovorna za uspešno montažo strojev ter pričetek obratovanja.

V teku samih priprav in realizacije samega projekta pa se ne moremo izogniti raznim administrativnim postopkom. Idejni projekt je osnova za pridobitev predhodnih soglasij, ki jih je lepo število in lokacijskega dovoljenja. Glavni projekt pa pogojuje pridobitev končnih soglasij in gradbenega dovoljenja. Po uspešni izgradnji in montaži strojev se izvrši tehnični prevzem, na podlagi katerega se pridobi dovoljenje za pre-

izkus obratovanja. V teku izgradnje in montaže pa prav gotovo nastopijo določene pomanjkljivosti, ki jih je v tem obdobju potrebno odpraviti. Šele to je pogoj za izdajo potrebne uporabnega dovoljenja in pričetek redne proizvodnje.

Pri realizaciji tega projekta prav gotovo ne smemo pozabiti samih izvajalcev posameznih del, tako za gradbena dela SGP Gorenjc Radovljica, za dela na sami hali Trima Trebnje, za cevno instalacijska dela Zoro Domžale, za električna instalacijska dela Elmont Bled in za posebna ventilacijska dela Klimo Celje. Pri teh delih je z glavnimi izvajalci sodelovala še cela vrsta subizvajalcev. Njihovo delo je v glavnem zadovoljivo, nekaterim pa je velikost objekta kljub renomeju povzročala nemalo težav.

Tak projekt torej zahteva maksimalno angažiranost odgovornih tovarišev. Zaradi obilice raznih del ni nemogoče, da se zgrešijo posamezne malenkosti, ki pa lahko vplivajo na pričetek obratovanja. Poleg tehnične angažiranosti pa realizacija takega projekta predstavlja tudi angažiranje ogromnih finančnih sredstev. Z opremo skupaj predstavlja to skoraj 110 milijonov dinarjev. Pri tem nam mora biti jasno, da tako velike investicije finančno sami ne bi mogli izvesti, ključni pomen pri tem imajo krediti interne banke Slovenskih železarn, Ljubljanske banke ter komercialnih kreditov samih izvajalcev. Pri vseh odločitvah v zvezi s to investicijo pa nikdar in nihče izmed nas ne bi smel pozabiti, da bomo kreditna sredstva morali vrniti s sredstvi, ki jih bomo vsi skupaj šele morali ustvariti. Zato uspešnost realizacije in zaključek take investicije ni le stvar nekaj odgovornih tovarišev v namembnih delovnih skupinah, ampak prav nas vseh. Ta naša povezanost in odgovornost bo prišla v polni meri do veljave po slavnostni otvoritvi, dne 24. novembra tega leta.

Pavel Noč

Praznik republike

V AVNOJSKI NOČI OD 29. NA 30. NOVEMBER 1943, SO SI BRATJE OD TRIGLAVA DO VARDARJA STISNILI ROKE IN OBLJUBILI, DA SE BODO ŠE NAPREJ BORILI ZA DOMOVINO KOT ENO SRCE.

Narodnoosvobodilno gibanje v Jugoslaviji in tudi na Slovenskem je doseglo po kapitulaciji Italije velike uspehe tako na vojaškem kakor tudi na političnem področju. Zelo se je razširilo tudi osvobodeno ozemlje. To je omogočilo, da so npr. na Slovenskem razpisali sredi septembra volitve za zbor odposlancev slovenskega naroda. V predpisanem roku je bilo na terenu in v vojaških enotah izvoljenih 664 odposlancev. Zbor je zasedal v Kočevju od 1. do 3. oktobra 1943. Na zboru je bila izvoljena tudi 42-članska delegacija za II. zasedanje AVNOJ.

Odšli so na pot proti Bosni. Slabo oblečeni in obuti so se prebijali v tistih jesenskih nočeh skozi vlago, meglo, dež in sneg, preko zastraženih cest in mostov, mimo utrjenih bunkerjev in postojank ter zased. Kaj bi lakota, utrujenost, izčrpanost, bolezen, če ti daje moč ljubezen do zasužnjene domovine! Boj za življenje — svobodo je neusahljiv vir moči posameznika in človeštva! Vera v zmago ti vlija moč, da zdržiš v nadčloveškem trpljenju!

Prišli so v Jajce, malo bosansko mesto. Zasedanje je bilo v sokolskem domu. Tega je okupator že 1941. leta spremenil v ustaški zapor. Jajce je bi-

lo prvič osvobodeno 25. novembra 1942, takrat je dobilo v domu prostore osrednje partizansko gledališče. Ko so morali partizani zapustiti mesto, so dom požgali. Tretjič je bilo Jajce osvobodeno 17. avgusta 1943, zdaj je za dalj časa postalo središče najvažnejših vojnopolitičnih ustanov narodnoosvobodilnega boja Jugoslavije. V kratkem času so obnovili požgani dom in ga pripravili za II. zasedanje AVNOJ.

V avnojski noči je bilo mesto zagrnjeno zaradi varnosti v popolno temo, moral pa je biti tok celo noč v domu. Tu so bili zbrani tovariši poslanci skoraj iz vse Jugoslavije. Kljub utrujenosti in izčrpanosti je bilo v domu pristrčno razpoloženje. Ob 19. uri je vstopil v dvorano tovariš Tito s člani vrhovnega štaba in centralnega komiteja KPJ. V trenutku je nastala tišina, nato pa ploskanje in vzkliki: Živel tovariš Tito! Živela narodnoosvobodilna vojska! Dvorana je navdušeno pela s pevskim zborom Hej, Slovani. Zasedanje je vodil dr. Ivan Ribar, predsednik AVNOJ. Počastili so najprej spomin padlih ali umrlih avnojcev. Dr. Ribar je predstavil delo AVNOJ po prvem zasedanju. Vodil je zasedanje do konca, čeprav je dva dni prej po-

kopal starejšega sina, tisti dan pa zvedel za smrt najmlajšega sina. Navdušeno so sprejemali pozdrave zasedanju iz domovine in tujine. Ugotovili so, da se je na zasedanje prebilo 142 delegatov. Tov. Tito pa je govoril na zasedanju o razvoju NOB v Jugoslaviji v zvezi z mednarodnimi dogodki. V diskusiji je sodelovalo 19 poslancev. Josip Vidmar je predložil, da se uvede v jugoslovanski vojski naziv maršala, in odločili so, da dobi Tito prvi to priznanje. Naša delegacija je bila na zasedanju zelo delavna in tov. Edvard Kardelj je bil izvoljen za podpredsednika AVNOJ. V jutranji zori je bilo zasedanje zaključeno.

Avnojci so odprli novo stran v zgodovini jugoslovanskih narodov. Sredi okupirane Evrope so nalili novih moči luči svobode in naznanili nam in svetu, da pohlep in nasilje ne smeta zmagati. V Jugoslaviji so postavili temelje pravičnejše družbe, bratstvu in enakopravnosti naših narodov. spodbudili naše narode, da se še naprej neizprosno bore za osvoboditev. Naš narodnoosvobodilni boj je pokazal, da ljudstva ni mogoče premagati, če se hoče boriti za svobodo, četudi je sovražnik še tako močan in oborožen.

Jugoslovanski narodi, s tovarišem Titom na čelu, smo ponosno nosili luč svobode, prižgano v tisti avnojski noči, do osvoboditve, v obnovi in izgradnji porušene in poteptane domovine, v graditvi socialistične družbe doma in v svetu. Ta luč nam je kažipot tudi v prihodnosti.

M. S.

O čem bomo odločali?

Pred nami je referendum, na katerem se bomo odločali o pomembnih zadevah, ki zajemajo osnove in merila za delitev čistega dohodka ter osnove in merila za delitev osebnega dohodka. To so pomembne zadeve, ki zanimajo prav vse, saj so določene v samoupravnem sporazumu, kot tudi v pravilniku o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke, življenjskega pomena tako za delovno organizacijo kot celoto, kot tudi za vse zaposlene. Vemo, da smo se za samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke na referendum odločali že 31. 1. 1978. Takrat samoupravni sporazum ni bil sprejet. Ob analizi vzrokov negativnega rezultata je bil naveden kot glavni vzrok, da pravilniki o razvidu del in nalog še niso bili izdelani, zato delavci niso mogli sporazum realno oceniti. Sedaj je krog, ki ureja delitev čistega dohodka in sredstev za osebne dohodke, sklenjen in zajema samoupravni sporazum, ki vsebuje področja, ki so enotno urejena za vso delovno organizacijo, v skladu z že sprejetim panoškim samoupravnim sporazumom. Podrobno je delitev opisana za vsako temeljno organizacijo in delovno skupnost skupnih služb posebej, glede na specifičnost TOZD oz. DSSS. Prav tako bo vsak TOZD odločal o svojem pravilniku o razvidu del in nalog. Poleg navedenih samoupravnih sporazumov in pravilnikov se bomo na referendumu, ki se predvideva v decembru, odločali o Pravilniku o inovacijah, ki ureja inventivno dejavnost, jo stimulira in podpira. Vsi zgoraj navedeni sporazumi in pravilniki so bili vključeni v program aktivnosti, ki je bil narejen že v mesecu juniju. Tako so bili navedeni sporazumi in pravilniki usklajeni s stališči Republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije že v mesecu juliju in bili posredovani v mesecu avgustu kot osnutki v javno obravnavo do 10. 10. 1979. Pripombe usklajujejo komisije za uresničevanje zakona o združenem delu TOZD in DSSS za pravilnike in Komisija za uresničevanje zakona o združenem delu delovne organizacije za sporazume. Usklajene pripombe bodo komisije posredovale v pretres delavskim svetom, ti jih bodo pregledali, sprejeli predloge sporazumov in pravilnikov ter razpisali referendum.

Poleg že zgoraj navedenih sporazumov in pravilnikov je v letošnjem letu predvideno še sprejemanje samoupravnega sporazuma o združevanju in osnovah pridobivanja sredstev za stanovanjsko gradnjo in stanovanjske kredite, ki zaradi večje smotrnosti in učinkovitosti združuje posle in interese razreševanja stanovanjske problematike zaposlenih po načelih enakopravnosti, vzajemnosti in medsebojne solidarnosti vseh delavcev delovne organizacije. Odločanje o tistih zadevah, ki so po ustavi in zakonu določeni kot izključna pravica temeljnih organizacij in delovne skupnosti, pa je zajeto v pravilniku TOZD in DSSS. Delavski sveti so že sprejeli predloge, vendar se je pri delu na področju stanovanjske problematike pokazalo, da jih bo potrebno še dopolniti.

Prav tako čaka na prvi referendum tudi samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka, določanju internih cen ter ustvarjanje skupnega dohodka. Predmet sporazuma je ureditev družbenoekonomskih odnosov temeljnih organizacij, ki med seboj sodelujejo v proizvodnem procesu in odnosov pri združevanju sredstev za naložbe in za konkretne investicije. Osnovni cilj je uspešno poslovanje temeljnih organizacij in delovne organizacije kot celote, smotrnejše uporabe dosežkov znanosti, usklajen razvoj temeljnih organizacij, skupno nastopanje na domačem in tujem tržišču ter nadaljnji razvoj samoupravnih, socialističnih družbenih odnosov na ustavnih principih.

Kot zadnji, ki naj bi se sprejemal na referendumu v letošnjem letu, je Statut SOZD SŽ, za katerega je delavski svet SOZD SŽ referendum že razpisal. Zato je zanj potrebno določiti samo še datum.

Iz zgoraj povedanega je razvidno, da mora v letošnjem letu vsaka temeljna organizacija in delovna skupnost skupnih služb na referendumu odločiti o osmih sporazumih in pravilnikih. Vsi so bili obravnavani in sploh se je o njih veliko govorilo. Pred nami je še nekaj časa, da se, če nam ni kaj jasno, posvetujemo, pogovorimo, predlagamo spremembe, da bi tako dosegli tisto spoznavanje, ki nam bo omogočilo preudarno odločanje, kajti prav vsi sporazumi in pravilniki so življenjskega pomena tako za delovno organizacijo kot celoto, kot tudi za vse zaposlene.

Z. A.

Iz oči v oči

Sicer malce dramatičen naslov za opis zanimive komercialne domislice, kako predstaviti neki artikel kupcu, prislunhiti njegovim željam in pripombam, mu obrazložiti lastne proizvodne probleme in možnosti, usmeriti njegovo zanimanje za nov program, skratka pogovoriti se z njim preprosto, strokovno in odkrito z željo, da izgovorjene besede ne ostanejo v zraku, ampak dosežejo določen cilj.

Za kaj pravzaprav gre? Gre za skupno načrtovano akcijo strokovnih služb, predvsem komercialnega sektorja in TOZD verigarne, da predstavnikom večjih trgovskih hiš v času tik

pred sezono prodaje snežnih verig, predstavimo snežno verigo kot element varnosti v prometu, opozorimo na njene slabe in dobre lastnosti, poveemo o njenem razvoju vnaprej in dobimo nazaj povratno informacijo s prodajnih pultov, skladišč in terena, kjer je bila uporabljena.

Odziv na akcijo je bil precejšen, sicer malo manjši od pričakovanja, a za začetek takih akcij primeren. 46 predstavnikov 14 različnih trgovskih organizacij Slovenije in Hrvatske je nekaj ur prebilo med nami, zaživelo z našimi problemi in izmenjalo nekaj kritičnih in praktičnih usmer-

jenih misli. Sama organizacija je bila ob stari podedovani gorenjski okorelosti kar sprejemljiva in je vsebovala teoretični del z izmenjavo mnenj, praktičen prikaz montaže različnih tipov verig in ogled proizvodnih prostorov verigarne, s poudarkom na operacijah, kjer izdelujemo snežne verige. Program je potekal tekoče po vnaprej določeni vsebini in dokaj kvalitetno.

Malo kritike velja le za tiste strokovne delavce, ki nalogo niso vzeli najbolj resno in bi njihovo izvajanje lahko izzvenelo kvalitetnejše. Tudi povratnih informacij je bilo manj, kot je bilo pričakovati, predvsem na področju kakovosti in uporabnosti izdelkov. V glavnem pa je bil namen dosežen. Obravnavana tema o snežnih verigah je zajela dokaj široko področje, vse od razvoja snežnih verig do danes in vnaprej, tehnologijo izdelave verig na splošno in snežnih verig posebej, varnost vožnje z verigami in možne posledice ter nadzor kakovosti v proizvodnji in reševanju reklamacij.

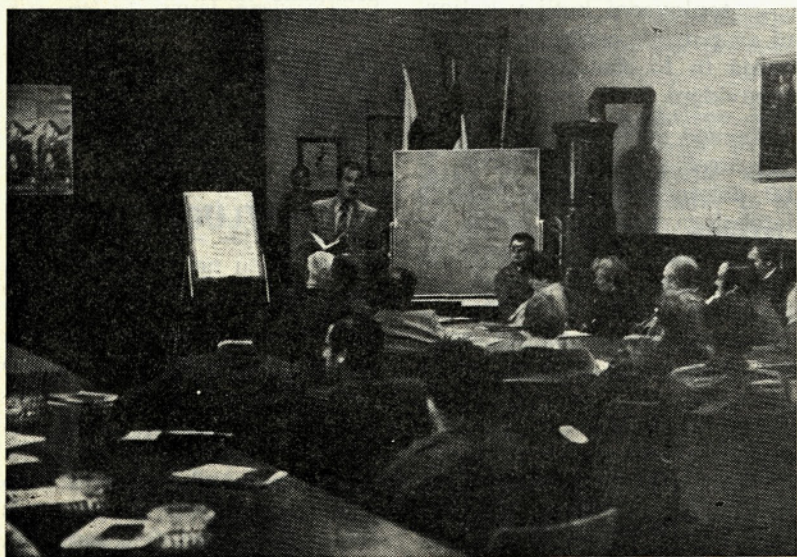
Poseben vtis na vse udeležence je napravil neposreden stik s proizvodnjo, z delavci, kajti taka srečanja so redka in neposredna proizvodnja je v stiku s kupci le preko prodajnih referentov in v času najbolj

vročje sezone preko »rjovečih« telefonov. Tak organizirani stik pa omogoča neposreden vpogled v kopico problemov, ki jih kupec ne občuti in jih tudi ne sme, v proizvodnji pa le povzročajo tisti najbolj boleči »kratek stik« na tej relaciji — premik roka in kasnitev dobav. Star pregovor pravi, če hočeš verjeti lačnemu, moraš biti lačen sam.

Spoznali so naša prizadevanja, da se v polni meri zave-

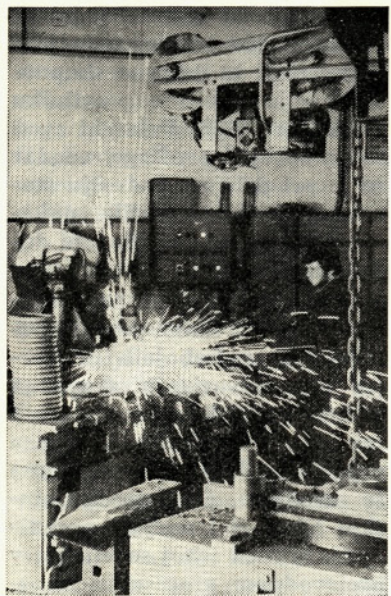
damo odgovornosti do sprejetih obveznosti in skušamo doseči čim manj »kratkih stikov«. Prislunhili so našim problemom, in če jih praktično ne morejo akceptirati, jih bodo poskušali vsaj razumeti. Njihove pripombe in misli bodo del naše bodoče usmeritve in dela na razvoju snežnih verig, naše obrazložitve in predlogi pa njihova obveza za čim uspešnejšo prodajo snežnih verig.

KoB

Proizvodni rezultati v oktobru in predvidevanja do konca leta

Vijakarna je proizvodni plan v oktobru presešla za 6% količinsko po teži in kosih. Tudi eksterna prodaja je bila nad planirano. Še posebno je izstopala proizvodnja iver vijakov do 3,5 mm, lesnih vijakov drobnih dimenzij, tečajnih zakovic in zidnih kljuk. Tudi proizvodnja krovnih vijakov je

ni slabši rezultati. Izjema so elektrovarjene metrske verige do 26 mm, visokoodporni cementirani konci ter sidrne verige do 26 mm. Osnovni razlogi slabe proizvodnje so pomanjkanje materiala in težave pri termični ter površinski obdelavi. Tudi plan eksterne prodaje so dosegli le 64%. Zaradi slabših rezultatov poslovanja bo imel TOZD sidrne verige v zadnjem kvartalu težave zaradi izpada dohodka, čeprav ocenjujemo, da bo težinski plan proizvodnje dosežen, na kar je vplivala tudi proizvodnja vlečene žice v preteklih mesecih.

Kovačnica je količinski plan proizvodnje presešla za 5%, prodajni plan pa vrednostno kar za 46%. Posebno veliko preseganje plana je bilo doseženo pri dvoverzičnih transporterjih (za 168%). Vsa pozor-

nost je bila usmerjena proizvodnji matic za izvoz, saj si bomo lahko s kvalitetno proizvodnjo zagotovili večje pogodbe. Ocenjujemo, da bo kovačnica do konca leta presešla količinski plan proizvodnje za eksterni trg za 10%, pa tudi plan vrednostne prodaje.

Orodjarna ni izpolnila planskih obveznosti v oktobru. O vzrokih smo že dosti pisali v našem glasilu. Vsi se zavedamo, da je proizvodnja orodja skupnega pomena, saj od nje je odvisna proizvodnja izdelkov v TOZD osnovne dejavnosti. Zaradi pomanjkanja delovne sile ni možno zadovoljiti vseh potreb po orodju. Tako skušajo reševati najnujnejše probleme. Obračunske cene orodju so v letošnjem letu višje, saj smo s konkretnimi programi dela skupnih služb opredelili kon-

strukcijo orodja v celoti na orodjarno. S tem se je cena orodju povečala za približno 15%.

Vzdrževanje je v oktobru plan presešlo, tako kot v večini preteklih mesecev. V strukturi proizvodnje predstavlja največji delež redno vzdrževanje osnovnih sredstev, skoraj polovico, sledijo velika popravila in energija. Še zlasti so povečani stroški energije zaradi splošnih podražitev, kar pa se bo nadaljevalo tudi v prihodnjem letu, če upoštevamo napovedi.

TIO je proizvodni plan presešel 16%, prodajni pa je pod planom zaradi pomanjkanja nekaterih sestavnih delov, kar onemogoča odpremo. V strukturi proizvodnje so najmočnejše zastopani vibratorji, večji razvodniki, opreme in izdelki

merilne in regulacijske tehnike. Predvidevamo, da bo prodajni plan do konca leta presežen za 3%.

Če si ogledamo še podatke za DO kot celoto, ugotovimo, da smo dosegli v oktobru rekordno prodajo v letošnjem letu, to je 35% planiranim obsegom. Visoka prodaja v zadnjih treh mesecih je pripomogla, da smo tudi v obdobju januar-oktober v celoti dosegli plan prodaje. Tudi izvoz je bil večji od planiranega za 57%, vendar kumulativni podatek kaže, da še vedno zaostajamo za planom za 15%.

Čeprav se srečujemo z vsakodnevnimi težavami, ocenjujemo, da bomo v letošnjem letu postavljene cilje izpolnili. Slabši izgledi so za leto 1980, saj so napovedi za podražitev osnovnih elementov proizvodnje večje kot napovedi povečanja celotnega prihodka. Dosti naporov bo potrebno in to od nas vseh, da bomo v prihodnjem letu dosegli dohodek in akumulacijo v enakem deležu kot letos. Vendar bo to nujno, saj nas čaka dosti obveznosti!

Marjana Kozamernik

Varčujmo z električno energijo

Nekakšna »moda« zadnjih let v svetovnem in domačem tisku je energetska kriza. Ta »moda« pa ni samo senzacionalistično pisanje časopisov, temveč resno trka na energetske bilance vseh držav. Posebno v zadnjem času, ko politični režimi v nekaterih arabskih državah odkrito razglasa, da bo nafta v bodoče njihovo uporabljivo orožje za doseganje določenih ciljev.

Jasno je, da so najbolj prizadete s to energetske krizo zahodne razvite države, posebno ZDA, vendar tudi Jugoslaviji ta energetska kriza ne bo prizanesla. Če vzamemo samo nekaj primerov uporabe energije, npr. premoga na lestvici porabnikov energije na prebivalca: svetovni povpreček znaša 2,5 Mp na prebivalca, v Jugoslaviji 1,88 Mp, Avstrija 3,8

Mp, Italija 3,28 Mp, Nemčija 5,7 Mp, ČSSR 7,0 Mp in ZDA 11,5 Mp. Jugoslavija uvaža izredno veliko milijonov ton nafte. Vse to pa silno obremenjuje državno devizno blagajno.

Zaradi tega je ZIS v Beogradu že v maju sprejel paket ukrepov za varčevanje z energijo (Ur. list SFRJ, št. 29/79). V glavnem se je med ljudmi razširila samo novica o »samo 18°C ogrevanja prostorov in zgradb. Vendar v tem paketu ni samo to, temveč so navedene tudi smernice — predlogi za čim manjšo porabo energije.

Vsi ti energetske dogodki seveda niso šli mimo Tovarne verig, ki je sorazmerno dosti velik porabnik energije.

Za informacijo nekaj podatkov: Tovarna verig bo v letu 1979 potrošila:

električna energija	12.000.000 kWh	2,30 din/kWh
mazut	2.000 Mp	3,47 din/kp
voda	500.000 m ³	5,50 din/m ³
kanalščina		7000,00 din
maziva	80 Mp	15,70 din/kp
bencin	26 Mp	9,00 din/kp
plinsko olje	134 Mp	37,00 din/kp

Jasno je, da so te številke ogromne. Če to seštejemo, da to 1,5 milijarde S din samo za čisto energijo, brez posebnih energetskih dodatkov in drugih.

Mislím, da bi vsakemu zaposlenemu v tovarni moralo biti jasno, da je potrebno z energijo varčevati na vseh nivojih (npr. samo 1 odprta pipa za umivanje iztoči v eni uri za 6,00 dinarjev, v tovarni pa imamo dnevno verjetno odprtih več kot eno pipo. Samo razsvetljava v tovarni pobira na uro 700,00 dinarjev. Ena ura ogrevanja tovarne v zimskem času stane 17.000,00 dinarjev). Še in še bi lahko našteval kako draga je energija, vendar bodi to dovolj. DSDO je na

zadnjem zasedanju potrdil večino ukrepov za zmanjšanje ali za racionalnejšo uporabo energije. Na nas zaposlenih pa je, da se zavedamo, da vsaka pozabljená odprta vodovodna pipa, vsaka pozabljená prižgana luč, vsaka pozabljená odprta vrata tovarniške dvorane nosi direktno iz našega žepa toliko in toliko denarja.

Omenjeni članek je bil napisan kot informacija, da se začena zategovanje »energetskega pasu« in da je v bodoče potrebno na vseh nivojih počasi razmisliti o gospodarnosti potrošene energije.

Varčujmo, saj je ta denar naš in naše družbe!

Peter Vogelnic

Nov vir energije v naši tovarni

Skoraj neopazno je šel mimo nas precej važen dogodek za našo tovarno, namreč uvedba zemeljskega plina kot novega vira energije za kurjenje industrijskih peči.

Kljub temu, da so trenutno v ospredju napori za pravočasno usposobitev novega objekta TIO — orodjarna in je vsa skrb odgovornih delavcev usmerjena na dokončanje vseh potrebnih del do dneva slavnostne otvoritve novega obrata, ne smemo prezreti tudi uvedbe zemeljskega plina v naši tovarni. Priprave za to so bile že dalj časa v teku.

Načrte oz. projektno dokumentacijo za razvod zemeljskega plina v tovarni nam je v aprilu 1978 izdelal Tehničnih biro Jesenice. Ta projekt zajemá zamenjavo do sedaj uporabljenega goriva mazuta z zemeljskim plinom pri naslednjih potrošnikih:

— kovaške ogrevane peči v novi kovačnici;

— vertikalne pretočne cevi za toplotno obdelavo verig v obratu sidrskih verig;

— peč za gretje surovcev za izdelavo sidrskih verig;

— toplovodni kotli v kotlarni za potrebe centralnega ogrevanja in to obstoječi kotli ter predvideni novi kotel.

Razvod zemeljskega plina, to je omrežje znotraj tovarne, je bil dokončan v prvih mesecih letošnjega leta in 6. aprila letos opravljen tehnični prevzem. Po tem času smo nabavili vso potrebno opremo skupaj s plinskimi gorilci za preureditev posameznih peči na kurjenje s plinom. Vendar je Petrol TOZD Zemeljski plin kasnil z dobavo plina, saj bi se po njihovem prvem obvestilu lahko priključili na plinovod že 30. junija 1979. Dejansko je bil od-

cep od magistralnega plinovoda do naše tovarne in pripadajoča merilno regulacijska postaja s strani Petrola usposobljen in prevzet šele konec septembra. V oktobru smo takoj pričeli s pripravljalnimi deli na posameznih pečeh v novi kovačnici. Istočasno sta bili dokončani tudi regulacijski postaji v novi kovačnici in obratu sidrskih verig. Ob prisotnosti predstavnikov Petrola smo 15. oktobra priključili naše omrežje na plinovod in s tem dnem je bila dana možnost uporabe zemeljskega plina kot novega vira energije v tovarni.

Nadaljnji potek zagona posameznih peči v novi kovačnici je bil dokaj hiter. Še isti dan, to je 15. 10. je zagorela peč v sklopu druge linije, 17. 10. peči tretje in četrte linije ter 29. 10. peč prve linije.

Že po rezultatih prvega testnega kurjenja peči si lahko v prihodnje obetamo nekaj bistvenih prednosti v primerjavi s kurjenjem z mazutom. Predvsem bo atmosfera v sami hali boljša, saj je izgorevanje plina neprimerno boljše, kot je bilo izgorevanje mazuta. Ker plin praktično nima žvepla, se bo to pozitivno odražalo na kvaliteti izdelkov in na življenjski dobi same obzidave peči. Ne navsezadnje se mora izboljšati tudi toplotni izkoristek peči, ki do sedaj ni bil najboljši.

Vsekakor je tu še »druga plat medalje« — cena plina, o čemer pa tu ne bi govoril.

V mesecu novembru bomo nadaljevali s preurejanjem obeh vertikalnih peči za termično obdelavo verig v obratu sidrskih verig. Potrebni posegi pri teh dveh pečeh so zahtevnejši kot pri kovaških pečeh in bodo dela predvidoma trajala ves mesec november. S trenutkom,

ko bo še v teh dveh pečeh zagorel plin, so glavni tehnološki potrošniki novega vira energije usposobljeni za nadaljnje kvalitetnejše delo.

Peč za gretje surovcev za izdelavo sidrskih verih bo izdelana povsem nova, seveda s plinsko kurjavo, in naj bi pričela obratovati jeseni prihodnje leto.

V kotlovnici dobimo konec leta ali v začetku prihodnjega leta nov toplovodni kotel z zmogljivostjo ogrevanja 5.000.000 kcal na uro. Ta kotel bo že opremljen s kombiniranim gorilcem in z vso pripadajočo armaturo za kurjenje z zemeljskim plinom ali mazutom.

Med letom 1980 pa bomo še na obstoječih kotlih gorilce za mazut zamenjali s kombiniranimi gorilci za kurjenje z zemeljskim plinom ali mazutom.

V načrtu imamo še uporabo zemeljskega plina v povsem tehnološke namene, kar sicer v prvotnem projektu ni bilo predvideno, vendar menimo, da bo ta korak opravičljiv. To je uporaba zemeljskega plina namesto propana v Ipsen pečeh, in sicer enkrat za proizvodnjo tako imenovanega endo-plina v generatorju, drugič pa za proces samega ogljičenja izdelkov v peči. Ni rečeno, da pri tem ne bi nastopile prehodne težave čisto tehnološke narave, vendar z uvedbo zemeljskega plina pri teh pečeh postanemo neodvisni od nabave propana, ki je večkrat problematična.

Omeniti moram še protiekspluzijsko zaščito v obratih, kjer se bo uporabljal zemeljski plin. Zemeljski plin je precej lažji od zraka in se dviga navzgor. Pri določeni koncentraciji lahko tvori z zrakom eksplozijsko nevarno mešanico v prostoru. Zato bodo v vseh prizadetih prostorih, in sicer v novi kovačnici, obratu sidrskih verig in kotlovnici, nameščeni indikatorji zemeljskega plina. Čim bo na indikatorjih nastavljena vrednost koncentracije zemeljskega plina v prostoru presežena, bo preko indikatorjev sprožen zvočni signal, s pomočjo elektro-magnetnega ventila avtomatsko zaprt dovod zemeljskega plina v tisti obrat in istočasno vključena ventilacija prostora. Dokler vrednost koncentracije zemeljskega plina v prostoru ne pade pod nastavljeno vrednost na indikatorju, ni mogoč zagon nobene peči ali drugega potrošnika zemeljskega plina v tem prostoru.

Sam dovod plina iz omrežja do gorilcev peči je tudi izveden tako in varovan pred nestrokovnimi posegi, da bi se moral nekdo prav namenoma potruditi, da bi izzval eksplozijo v peči.

Vinko Rozman

DOPISUJTE

V

SVOJE

GLASILO!

Vprašali smo

V tej številki vam predstavljamo tov. Rems Vitomirja, ing. in predsednika odbora samoupravne delavske kontrole delovne organizacije. Da bi se s samo vlogo tega odbora kot tudi s težavami in problemi, s katerimi se srečuje pri svojem delu odbor samoupravne delavske kontrole DO bolje seznanili, smo zastavili nekaj vprašanj predsedniku odbora tov. Rems Vitomirju, ing.

Tov. Rems, 31. 5. 1979 so bile volitve, kjer ste bili izvoljeni v odbor samoupravne delavske kontrole delovne organizacije. Odbor se je sicer konstituiral, problem pa je nastal pri izvolitvi predsednika, saj ste bili izvoljeni šele 13. 9. 1979. Nam lahko poveste nekaj o tem?

Že v postopku kandidiranja sem poudaril, da sprejem kandidature pod pogojem, da me ne obremenjujejo z vodenjem tega odbora. Kot opravičilo sem navedel prezaposlenost tako na delovnem mestu kakor tudi pri družbenopolitičnem udejstvovanju. Na prvi konstituenti je prišlo do problema, ker nihče izmed članov ni bil pripravljen prevzeti funkcije predsednika. Na daljše prigovarjanje predsednika KOOS, sem sam uvidel, da je to zahtevna in odgovorna funkcija, ki terja dosti znanja in splošnega vpogleda v probleme, ki se pojavljajo. Tako sem na seji DPO, dne 13. 9. 1979 prevzel vlogo predsednika odbora samoupravne delavske kontrole delovne organizacije.

Bi lahko ocenili delo prejšnjega odbora SDK DO?

Od predsednika prejšnjega odbora sem sicer prejel gradivo, vendar je to gradivo preobsežno, da bi ga lahko ocenil. Od predsednika sem zahteval, da naredi poročilo o svojem delu, o rešenih in nerešenih vprašanjih, da bi tako naš odbor lahko nadaljeval delo. Vendar tega poročila še nismo prejeli in zato odprtih problemov iz prejšnjega mandata ne moremo nadaljevati in zaključiti. Prav tako brez tega poročila ne moremo oceniti dela in vloge prejšnjega odbora. Želimo pa, da to poročilo, tako kot so ga prejeli vsi ostali novoizvoljeni odbori, dobimo tudi mi.

V preteklosti smo večkrat slišali pripombe, da je odbor pri svojem delu omejen, da ima težave tako pri pridobivanju ustreznih podatkov kot pri realizaciji sklepov.

Odbor se je praktično šele konstituiral. Na svojih prvih sejah je sicer postavljaj konkretne zadolžitve, vendar to le svojim članom, nekkih konkretnih problemov, katere naj bi reševal, pa ni bilo. Na vprašanje bi lahko odgovoril, če bi imel poročilo prejšnjega odbora, katerega bi naš odbor ocenil in ugotovil, če so zastavljene pripombe umestne.

Kakšne naloge ste si zadali v vašem mandatu in s čim se trenutno ukvarjate?

V izdelavi je predlog programa aktivnosti odbora samoupravne delavske kontrole DO, ki se trenutno obravnava po odborih samoupravne delavske kontrole TOZD in DSSS in bo kot končni predlog sprejet na našem odboru. Program zajema nekatera splošna izhodišča in usmeritve, kot npr. gospodarjenje in dohodkovni sistem, uresničevanje in izvajanje drugih samoupravnih pravic in interesov delavcev, uresničevanje pravic in obveznosti iz delovnih razmerij.

Kako ocenjujete delo odborov samoupravne delavske kontrole po TOZD in DSSS?

Na naših prvih sejah je bilo ugotovljeno, da odbori po TOZD in DSSS še niso zaživel v pravem smislu. Pri svojem delu potrebujejo pomoč kot tudi podpora tako OSDK DO kot tudi IO OOS po TOZD in DSSS, seveda pa je njihova aktivnost odvisna predvsem od njih samih.

Večkrat slišimo opazke: »Čemu sploh delavska kontrola!«

Te opazke sem že večkrat slišal tudi sam in včasih me prav preseneča, ko jih slišim iz ust nekaterih, ki bi morali poznati mesto in vlogo odbora samoupravne delavske kontrole v našem samoupravnem družbenem sistemu.

Vloga delavcev v združenem delu pri izgradnji družbenoekonomskih odnosov se širi, pogloblja in utrjuje, vendar vsakdanja praksa uveljavljanj še ni tisto, kar bi na sedanji stopnji razvoja morala biti. Če se vrnem k vprašanju: »Čemu sploh delavska kontrola?« Če bi bila naša zavest že na takšni stopnji pri uresničevanju sprejetih sporazumov in pravilnikov, najbrž delavska kontrola res ne bi bila potrebna, sploh pa, ko bomo dosegli zavest, da je vse družbeno — naše. Menim, da naj za uresničevanje zakonitosti in ustavnosti skrbijo vsi, predvsem pa tisti odgovorni posamezniki, ki so že posebej dolžni spoštovati načelo zakonitosti in ustavnosti pri spremljanju in izvajanju sprejete politike in naših sklepov.

S kakšno mislijo bi ta razgovor zaključili?

Pozivam vse DPO kot tudi samoupravne organe, da pri svojem delu podpirajo delo odbora samoupravne delavske kontrole in pri presoji konkretnih problemov upoštevajo načelo: »Častno živeti, nikogar žaliti in dati vsakomur svoje.«

Z. A.

Dvajset let Delavske univerze Radovljica

V torek, 30. oktobra, je praznovala Delavska univerza Radovljica dvajsetletnico uresničevanja nadvse odgovornega družbenega poslanstva. V 3412 oblikah je usposobila preko 245.000 občanov. Za uspešno izvrševanje učnih programov je pritegnila nad 80 rednih in izrednih sodelavcev.

Ob tej priložnosti je bila deležna občinskega priznanja Skupščine občine Radovljica.

Vseh dvajset let je v skladu z družbenimi potrebami in možnostmi stalno izpopolnjevala obseg in kvaliteto vzgojno-izobraževalnega dela, ki temelji na sodobnih pedagoško andragoških izsledkih. Programska usmerjenost je bila zasnovana na temeljih marksizma v povezavi s teorijo in prakso našega samoupravnega socializma.

Družbeno izobraževanje je imelo na delavski univerzi ves čas pomembno mesto, ki pa se prav zadnje čase še bolj krepi. Organizirali so 170 različnih seminarjev in 32 oddelkov političnih šol, ki se jih je udeležilo 7.645 občanov. 2.014 predavanjem obrambne vsebine je prisluhnilo 157.587 ljudi. Do konca leta 1980 bo vključila v izobraževanje vse delegate v občini.

S strokovnim in splošnim izobraževanjem se je Delavska univerza vključevala v usposabljanje za delo in ob delu ter izobraževanje za kulturne in socialne potrebe delavcev in občanov.

Med leti 1975 in 1979 je organizirala 491 različnih strokovnih in splošnih tečajev, šol za starše in življenje, ki se jih

je udeležilo 10.559 občanov. V okviru kulturno-estetske vzgoje je pripravila 347 prireditev in razstav, ki se jih je ogledalo 60.484 ljubiteljev.

V osnovnem izobraževanju so od petega razreda dalje izobrazili 661 delavcev, kar je v primerjavi s podatkom, da v občini Radovljica nima končane osnovne šole kar četrtina vseh zaposlenih, malo.

Izobraževanje ob delu na srednjih šolah ima pri DU že dolgo tradicijo. Vrsto let je bila Delavska univerza Radovljica sploh edina ustanova v občini, ki je izobraževala na tej stopnji.

V 22 oddelkih poklicnih šol se je v dvajsetih letih šolalo 553 delavcev, v 96 oddelkih tehniških srednjih šol — delovodskih, ekonomskih in komercialnih pa 2.445 delavcev. V dvajsetih letih so združenemu delu izobrazili preko 700 ekonomskih, strojnih, lesarskih, elektro in komercialnih tehnikov in delovodij.

Vzgojno izobraževalni proces poteka v 12 opremljenih učilnicah in kabinetu, razpolagajo z dvorano z 80 sedeži in precej kvalitetno in bogato strokovno knjižnico za potrebe izobraževanja ob delu. Enajstčlanski kolektiv pa se sooča tudi z preprekami. Nujno potrebujejo ustrezne prostore za družbeno izobraževanje. Nadejajo se, da bodo z novim centrom usmerjenega izobraževanja lahko zadostili tudi tej potrebi.

Veliko nadaljnjih uspehov jim želimo!

INDOK center

Samoplačniki za študij ob delu

Študij ob delu je v naši družbi že dobil take dimenzije, da lahko govorimo o masovnem izobraževanju odraslih v različnih izobraževalnih ustanovah, v vseh smereh, stopnjah in usmeritvah.

Če že govorimo po eni strani o tem masovnem izobraževanju, pa po drugi strani pokazatelj v statistikah prikazuje drugačno sliko. Namreč vedno več je posameznikov, ki si morajo nalagati breme stroškov izobraževanja na lastna ramena.

Po eni strani govorimo o pravicah posameznika v OZD, da se strokovno izpopolnjuje, da bi ustregel raznim interesom, po drugi strani pa samoplačevanje zavira to pravico.

Posameznik se odloči za vrsto izobraževanja, ki izvira iz njegove motivacije. Šolanje, ki traja 2 do 4 leta, sčasoma posamezniku ruši interes, razpoloženje in motivacijo, razen teh dejavnikov pa se pri študiju ob delu pojavlja še pomanjkanje časa itd.

Tedaj se samoplačnik začne spraševati, odkod izobraževalnim institucijam pravica zaračunavati stroške šolanja in kdo naj te stroške nosi. Obe vprašanji sta zapleteni in zahtevata poglobljeno poznavanje družbeno-izobraževalnega sistema.

Zanimivo je, da statistika kaže vedno večje število študentov ob

delu, ki sami nosijo stroške šolanja.

V primerjavi z začetkom šestdesetih let je ta procent veliko večji in je že presegel procent tistih, ki jim šolanje plačuje OZD.

Zopet se postavlja vprašanje, zakaj takšen položaj?

Ali je zasičenost diplomantov raznih smeri temu kriva? Ali so potrebe po določenih kadrih v OZD minimalne ali jih sploh ni?

Je šolnina za OZD previsoka? Nekateri odgovori bi najbrž upeli razjasniti le situacijo na posameznih šolah.

Neurejenost financiranja izobraževanja ob delu postaja vse bolj boleča in grozi postati eden poglavitnih zaviralnih faktorjev pri nadaljnjem razvoju izobraževanja odraslih. Na ta problem opozarjajo predvsem tisti študenti ob delu, ki morajo stroške svojega izobraževanja nositi sami, a deloma tudi OZD, ki udeležencem takšnega izobraževanja stroške sicer plačujejo.

Če bo v bodoče povsem združeno delo tisto, ki naj s svojimi OZD vpliva na kvaliteto in kvantiteto vzgoje in izobraževanja, smemo upravičeno pričakovati, da se bodo takšne razmere glede plačevanja šolnine za študij ob delu spremenile in bolje urejale.

Darko Hanžič

Verige in avto

Veliko nas je v delovni organizaciji, ki se vsak dan srečujemo s snežnimi verigami in le malokdo pomisli, da jih bo prej ali slej moral tudi montirati na svoj avtomobil, ki mu bo ostal v snegu.

Običajno šele tedaj spoznamo, da smo z montažo verig neseznajni in da smo navodilo za montažo že izgubili. Kljub opozorilu na navodilu, naj verige pregledamo doma in jih poizkusimo montirati na pnevmatiko, to le malokdo stori.

Ker smo tik pred zimo, bi rad seznanil člane naše DO o pravilni montaži snežnih verig, da ne bi zašli v težave v snegu, ko se nam bo mudilo v službo ali kamorkoli.

Do tega so me pripeljala dejstva. Ko sem v lanskim zimam pregledoval vozila na našem parkirnem prostoru, sem ugotovil, da ima od 36 vozil, ki so imela montirane snežne verige, pravilno montirane le 7 vozil. Drugi podatek me je zopet presenetil, delavci in delavke, ki se vsak dan srečujejo s snežnimi verigami, ne poznajo montaže verig, kljub temu, da se vozijo na delo z lastnimi vozili. Za te voznike sem med odmorom pripravil praktični prikaz montaže, ne da bi zašli v težave ter da jim ne bi bilo neugodno, ko bi jih znalec poprosil za pomoč pri montaži.

Vsakdo, ki je kupil snežno verigo, je v embalaži našel tudi navodilo za montažo. Če bi ga skrbno prebral, mu sama montaža ne bi delala težav. Navodila dovolj jasno prikazujejo način montaže, le natančno jih je treba prebrati.

Pri nas na trgu je možno kupiti snežne verige z dvema različnima montažama in to z montažo, pri kateri ni potrebno premikati vozila (verige RIVAL) in klasično montažo z napenjalno verigo (verige SUPER-AMATER). Mogoče boste našli še verige Amater z napenjalno gumo, vendar je teh verig zelo malo, saj smo njihovo izdelavo ukinitili zaradi napenjalnih gum, ki so v snegu prepelele in se trgale. Tistim, ki imajo že te verige, priporočam, da si pri-skrbijo nove napenjalne gumice, saj so gotovo že neuporabne in jih bo vsak dan težje dobiti.

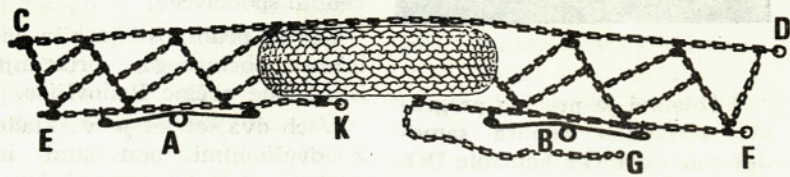
Marsikoga zanima, kakšne verige naj kupi. Vse verige so dovolj kvalitetne, da nam bodo omogočile vožnjo po zasneženem cestišču. Razlikujejo se le v načinu montaže in seveda v kvaliteti mreže verige, ki se dotika cestišča, tako imenovane prečne verige. Vse verige so iz enake kovine in enako termično obdelane, tako da ni drugih kvalitetnih razlik med njimi.

Sedaj pa o sami montaži: Prvo poglejte, kakšno verigo ste kupili, mogoče ni niti prava veriga za vaše vozilo. Dostikrat v embalaži ni par verig, temveč le en kos ali dve različni verigi. To dostikrat naredijo v prodajalni stranke, ki izbirajo verige, včasih pa je tudi naša napaka. Za tiste, ki boste verige šele kupili, bo lažje, saj imate navodila, ki so iz-

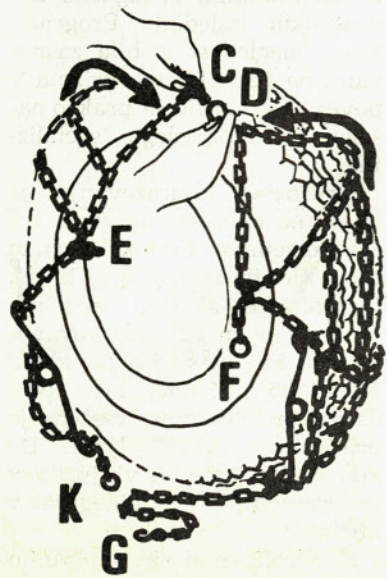
popolnjena in jasno prikazujejo način montaže verig, za ostale pa v nadaljevanju prikazujemo oba možna načina montaže.

Način montaže verig vrste RIVAL in SUPER RIVAL

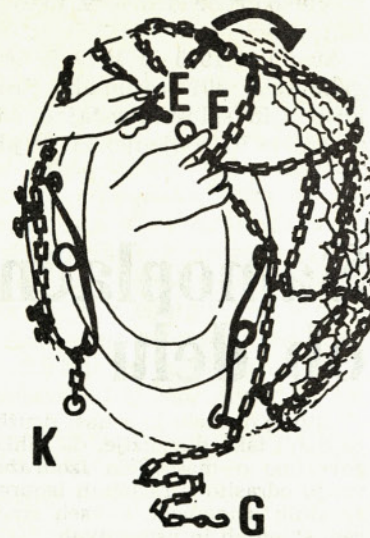
Slika 1. Verigo razprostremo vedno desno ob pogonskem kolesu. Pazimo, da ležijo montažne vzmeti na zunanji strani in napenjalna veriga desno. Z montažno vzmetjo (A) potisnemo verigo za kolo. (Smer puščice).

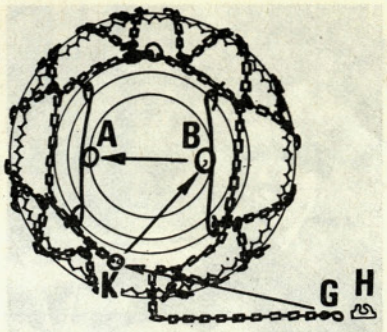
Slika 2. Z levo roko potegnemo verigo naprej tako, da stoji kolo v razdelku verige.

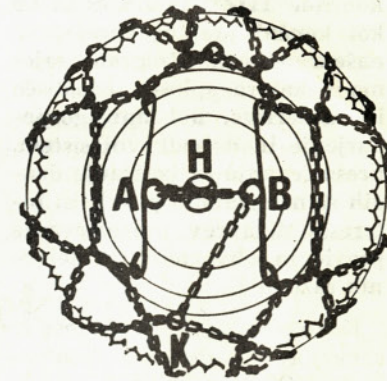
Slika 3: Z levo roko primemo kavelj (C), z desno obroč (D) in dvignemo verigo na kolo. Tukaj se veriga zapne.

Slika 4: Kavelj (E) in obroč (F) zapnemo. Notranjo stran verige potisnemo preko kolesa (smer puščice). Paziti moramo, da je veriga nameščena simetrično na kolesu.

Slika 5: Napenjanje verige: kavelj (G) potegnemo skozi obroč (K), napnemo, potegnemo skozi uho vzmeti (B) in (A) in zapnemo na primernem mestu v napenjalno verigo.

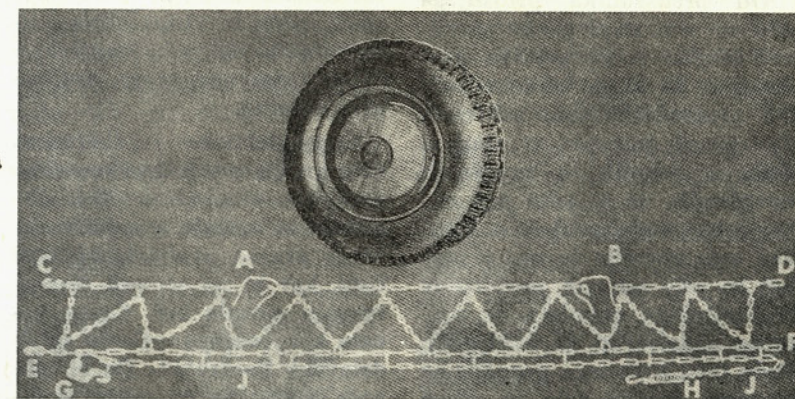
Slika 6. Da bi zaščitili zaščitni pokrov kolesa, vstavimo plastični vložek (H) pod napenjalno verigo (med A in B). Dokler nismo pri montaži dovolj večji, kontroliramo verigo po 50-100 m in zategnemo napenjalno verigo.

Maksimalna hitrost vožnje z verigami je do 60 km/uro.

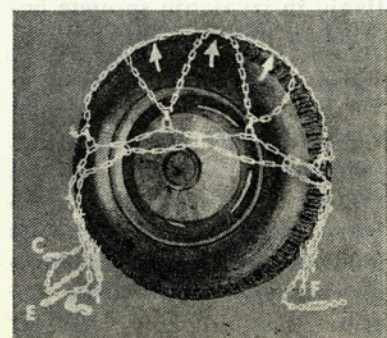
Demontaža

Verige demontiramo po obratnem vrstnem redu. Te lahko snamemo v katerem koli položaju koles, le na to moramo paziti, da niso kavljivi pod kolesom.

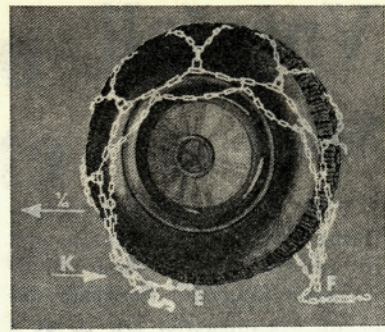
Ter način montaže z napenjalno verigo:

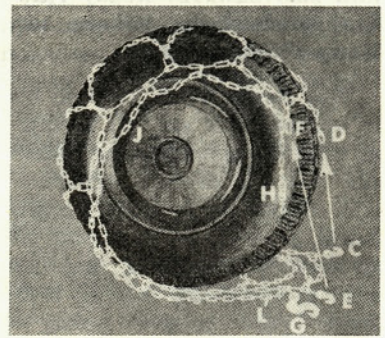
Slika 7. Snežno verigo skrbno razgrnemo ob pogonskem kolesu vozila tako, da je napenjalna veriga (J) z napenjalnim kavljem (G) in vzmetjo (H) na zunanji strani vozila. Notranjo verigo primemo na mestih A in B.

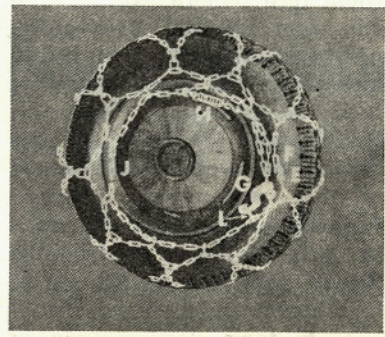
Slika 8. Verigo dvignemo in namestimo na kolo.

Slika 9. V smeri puščice (K) namestimo verigo pod kolo in premaknemo vozilo za 1/4 obrata kolesa.

Slika 10. Ko smo vozilo premaknili, najprej zapnemo notranjo verigo (C - D), nato še zunanjo (E - F).

Slika 11. Napenjalno verigo (J) zategnemo. V zadnji dosegljivi člen vstavimo napenjalni kavelj (G) in ga zavarujemo z varovalnim členom (L), ki je na napenjalni verigi. Konec napenjalne verige ovijemo okoli stranske verige in zapnemo z vzmetjo (H) v zadnji dosegljivi člen, vendar tako, da vzmet ni preobremenjena.

Montaža je tako z lahkoto izvršena. Po kratki vožnji še enkrat pregledamo, po potrebi zategnemo in pazimo, da pri vožnji, katere hitrost naj ne preseže 60 km/h, stranske verige ne bodo prišle v stik s cestiščem. Verige demontiramo po obratnem vrstnem redu. Paziti moramo le na to, da kavljivi niso pod kolesom vozila.

Poskusite najprej verige montirati, spretnost in izkušnost vam bo dobrodošla ob vsaki priliki.

Veriga je odporna tudi proti površinski obrabi, vendar ne priporočamo daljše vožnje po kopnem cestišču. Po kopnem cestišču vozite z zmanjšano hitrostjo, torej ne več kot 50 km/h.

Po vsaki vožnji kontrolirajte verige istočasno, kadar kontrolirate gume. Veriga ne sme pretrdo sedeti na gumi, temveč tako, da z roko lahko pregibamo členke v levo in desno.

Pri tako montirani verigi ne bo prišlo do poškodb na verigi, niti na vozilu.

Do poškodbe pride lahko le ob nepravilni namestitvi verige, zato proizvajalec za take poškodbe ne odgovarja.

Vzdrževanje verig je nujno, vendar enostavno. Po uporabi jih moramo sprati v topli vodi, osušiti in shraniti v vozilu.

Verige potrebujejo malo prostora, zato jih lahko vse leto hranite v lični embalaži v avtu. Pazite le na to, da jim vlaga ne bi škodovala.

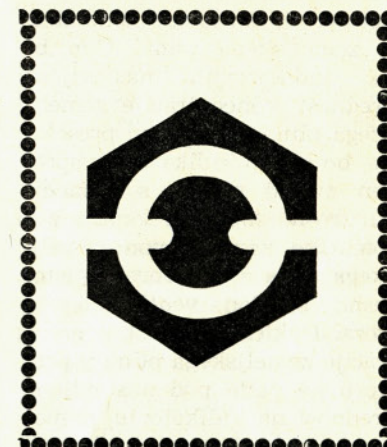
Pravilna montaža, uporaba in vzdrževanje podaljšujejo trajnost verig.

Ne glede na to, katero vrsto verige ste montirali na vozilo, jo morate po 100 m vožnje ponovno pregledati in močneje napeti. Verigo lahko napnete precej močno, saj se bo med vožnjo sama namestila tako, da ne bo prenapeta. Če smo jih montirali po predhodnih navodilih, ne bo med vožnjo nobenih težav, verige pa bodo tudi bolj služile svojemu namenu.

Nam pa ne bo neugodno, če nas bo kdo poprosil za pomoč pri montaži snežnih verig.

Upam tudi, da bo ob prvem snegu na našem parkirnem prostoru več vozil s pravilno montiranimi verigami.

J. P.

ZA SMEH IN RAZVEDRILLO

»Moj brat,« se nekdo baha, »ima pri svojem delu 2.000 ljudi pod sabo!«

Presenetljivo,« se začudi oni drugi.

»Kaj pa pravzaprav dela?«

»Na pokopališču kosi travo!«

»Tone, zakaj imaš vozil na robcu?«

»Zadrgnila mi ga je žena, da bi ne pozabil oddati pisma na pošto.«

»No, in si ga oddal?«

»Ne, pozabila mi ga je dati.«

»Moj zakon je kakor država. Žena je finančni minister, tašča je vojni minister, hčerka pa igra vlogo zunanje ministra.«

»In ti si potem bržkone predsednik?«

»Ne, jaz sem samo ljudstvo, ki vse plača.«

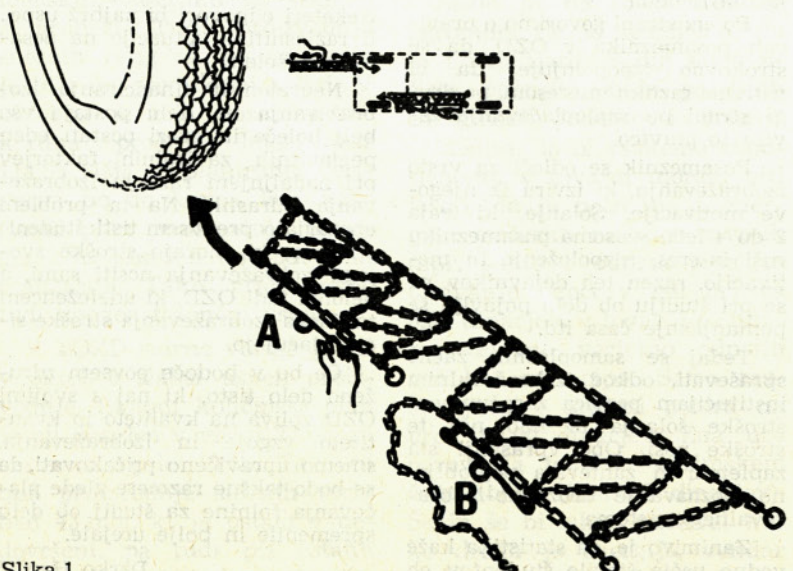
MALE MODROSTI

— Civilizacija je to, kar oblečemo, kultura je tisto, kar se pokaže pod tem.

— Ne verjemite besedam, ne svojim, ne tujim, verjemite samo svojim in tujim delom.

— Molč je najlepši okras ženske, vendar ga malokdaj nosi.

— Često sem obžaloval, kar sem govoril, toda nikoli, kar sem molčal.

Slika 1.

Nekateri problemi glede priprave, organizacije in vodenja sestankov ter kolektivnega odločanja

Naše korenite družbenoekonomske spremembe in socialistične samoupravne preobrazbe nenehno zahtevajo dosledno ter stalno spremljanje in spreminjanje sistema informacij, povratnih informacij, javnega komuniciranja in kolektivnega dela, da se bodo resnično vključile v prid delovnega človeka in njegovih samoupravnih skupnostih, družbenih organih in družbenih organizacijah.

Pokojni tovariš Edvard Kardelj v svoji študiji »Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja« pravi glede informacij tudi naslednje: »Za vsako demokratično družbo je izrednega pomena resnično neodvisen in demokratičen sistem informacij. Pri tem ne mislim na sistem javnega komuniciranja, ampak na sistem virov zanesljivih informacij, ki bodo dostopni vsakomur, ki jih bo potreboval. Kajti pobuda svobodi informacij ne pomeni pravice, da lahko nekdo širi neresnice po svoji volji, ampak pravico vsakogar, da sliši resnico. Mislim, da sistem socialističnega, političnega samoupravljanja nujno potrebuje avtonomno organizacijo informatike od občine oziroma regije do federacije, ki bi bila odgovorna samo skupščinam družbenopolitičnih skupnosti, toda pri tem zelo strogo odgovorna za resnično informacijo.«

Ko govorimo o sistemu in nalogah javnega komuniciranja, pravi tov. Kardelj med drugim: »Zato moramo pri nadaljnji graditvi političnega sistema ponovno kritično pretehtati stanje na področju javnega komuniciranja pri nas. Mislim, da smo na tem področju preveč siromašni z ustreznimi demokratičnimi oblikami dogovarjanja, kakor tudi glede institucij za urejanje sporov. Zato se neredko stihijsko vsiljujejo razne oblike intervencij in celo pritiskov, ki niso vedno upravičeni ali pa tok stvari na tem področju prepuščamo stihiji.«

Smiselno lahko študije tov. Kardelja o komuniciranju in obveščanju vključimo v najbolj pogosto obliko kolektivnega dela ali sestanke, ki jih moramo tudi preobraziti v smislu večje učinkovitosti in racionalnosti.

Za vsako uspešno delovanje družbenopolitičnih samoupravnih organov in drugih družbenih organizacij je sestanek nepogrešljiva in praviloma nenadomestljiva oblika dela teh in drugih organizacij ter osnovno sredstvo za najbolj objektivno in neposredno prenašanje in posredovanje informacij zaradi potreb za kolektivno in demokratično odločanje delavcev v združenem delu. Nobena sestanka vsaj v današnjem času še ne more v celoti nadomestiti nobena druga oblika, metoda ali sredstvo informiranja in komuniciranja, še zlasti ne

zaradi tega, ker so druge komunikacije in informacije pretežno enosmerne, v večini primerov pa tudi niso neposredne. Vse naše ugotovitve kažejo, da so do danes sestanki še vedno premalo strokovni, preučeni kot nepogrešljiva oblika dela in tudi kot najdražja oblika in metoda delovanja družbenopolitičnih in drugih organizacij. Zato so vplivi in učinki dogrega dela družbenopolitične organizacije še toliko bolj odvisni od uspešnega in gospodarnega organiziranja ter vodenja sestanka, še posebej pa od celotnih priprav na sestanek, to se pravi od politične aktivnosti med sestankoma. Veliko bolj smotro in gospodarno bi bilo, če si vodja vzame potrebni čas za pripravo nekega sestanka kot pa, da se skupina ljudi dolgočasi in si posreduje stare šale, kot npr. na zborih delavcev. Pa vendar je večina sestankov še vedno normalno sklicanih zaradi formalnih razlogov, kot je reševanje tekočih, planskih ali došlih nalog od zunaj, ker je tudi statutarno ali drugače določeno, da se morajo določene odločitve sprejemati samo kolektivno, skupno in po določenem ključu prisotnosti. Končno tudi samoupravljanje oziroma odločanje ne more biti in si ga danes ne moremo zamisliti brez sestanka, saj je to še vedno osnovno mesto dogovarjanja in sprejemanja vseh poglobitvenih družbenoekonomskih odločitev. Za večino udeležencev sestanki predstavljajo tudi socialno psihološke potrebe za normalno uveljavljanje v naši samoupravni družbi, zlasti za uveljavljanje v okolju, kjer delamo, živimo in odločamo. Še premalo pa je pobud za neformalne, toda organizirane in vsebinsko bogate sestanke, za problemske razprave o zadevah, problemih in vprašanjih, ki se porajajo v osnovnih organizacijah, tj. v osnovni celici samoupravnega delovanja in odnosov med delavci. Torej rečemo v bazi, kjer potekajo poglobitveni procesi političnega delovanja, odločanja in izgrajevanja samoupravnih socialističnih odnosov, kakor tudi socialno psihološki procesi v proizvodnji in medsebojnih odnosih. Z dobro pripravljenim in pravilno vodenim sestankom sočasno dosežemo ali uresničujemo nekoliko različnih oziroma poglobitvenih smotrov, nalog in ciljev, med njimi zlasti koordiniramo in usklajujemo aktivnosti in sposobnosti posameznikov za doseg skupnega cilja, za opravljanje skupnih družbenih nalog, opravljamo funkcijo združevanja skupnih ciljev, dosežemo večjo koncentracijo in moč različnih znanj, vednosti in sposobnosti ter tudi raznih specialnih znanj, ki so vedno bolj nujna zato, da v političnem delovanju dosežemo boljši rezultat. Nekateri problemi se hkrati analizirajo, razčlenjujejo in takoj kolektivno

rešujejo ali dokončno razčistijo, pri čemer pridobimo na času. Različne pripombe in razlage posameznikov oziroma njihova stališča in mnenja so praviloma takoj predmet kritike, vrednotenja in ocene drugih udeležencev sestanka, tako zagotavljamo oziroma dosežemo enotno mnenje oziroma vključimo pobudo posameznikov v enotno akcijo. Sestanek je edina oblika in metoda dela, kjer je možno temeljiteje razčistiti probleme in vprašanja v medsebojni konfrontaciji,

v izmenjavi mnenj in stališč samokritikov, z opredeljevanjem in izjasnjevanjem o posameznih vprašanjih. Dober, vsebinsko in organizacijsko pripravljen in voden sestanek je tudi primerno področje vzgoje in usposabljanja za politično akcijo, čemur naj bi bilo namenjeno največ sestankov. Dobro pripravljen sestanek je lahko tudi osnova za učinkovito medsebojno informiranje, kar pomeni, da so udeleženci na kratko in učinkovito, vljudno in razumljivo obveščeni o zadevah, ki jih zanimajo. Z delitvijo dela in osebnimi zadolžitvami preko sestanka se zagotavlja osebna in kolektivna odgovornost ter krepi zavest in zavednost članstva, s tem pa tudi osebna potreba motiva za politično delovanje. Obenem zagotavljamo dvo in več smerno neposredno komuniciranje

in možnost konstruktivnega sodelovanja številnih udeležencev, ki so prisotni na sestanku. Prav tako s smotrnimi in jasno opredeljenimi sestanki zagotavljamo varen osebni občutek, da so člani določenih organizacij, kateri tvorijo organizacije sindikata, Zveze komunistov, Zveze mladine in v katerih se spodbuja za uresničevanje skupnih ciljev. Ne pa občutek, da je to družbenopolitična organizacija, nekaj zunaj danega, odtujeno od članstva. V katera posamezniki le vstopajo ali pridejo sodelovat. Zato je nujno še bolj delovati v tej smeri, da bomo člani določenih organizacij imeli to organizacijo za svojo, da bomo ponosni, da lahko v njej delujemo, izražamo in zadovoljujemo svoje in skupne potrebe, kar pa vedno ni tako.

Jože Hozjan

Nove najdbe na Ajdni

Pogled na Ajdno iz Žirovnice

O arheološkem najdišču na Ajdni nad Potoki pri Žirovnici iz poznorimske dobe, točno iz 5. stoletja, smo že pisali v marčevski številki. K pisanju so nas spodbudile nove najdbe, katere je bilo seveda pričakovati.

Tudi letos je arheološka ekipa pod vodstvom arheologa Andreja Valiča pričela z izkopavanji konec avgusta in z njimi zaključila konec septembra. V tem mesecu dni je ekipa odkopala spodnji del cerkve; zgornji (jugozahodni) del s škofovskim stolom in polkrožnimi klopami ob njem so bile izkopane že v prejšnjih letih. Pri odkopavanju zidov je bilo najdeno veliko barvanega ometa v otenkih rdeče in modre barve. Kaj poslikave ometa predstavljajo, ni jasno, ker je omet razdrobljen, vendar bodo to pokazale kasnejše raziskave. Tudi letos, kakor prejšnja leta, je najti v notranjosti cerkve precej keramike; najdeni so bili še drugi predmeti, ki pričajo, da so pre-

bivalci Ajdno zapustili na hitro. V zidovih se čutijo prezidave, ki dajo slutiti, da je bila Ajdna naseljena v različnih dobah. Dokončno je zidovje uničil verjetno potres v 10. stoletju. Poleg keramike in barvanega ometa je ekipa letos našla še druge zanimive predmete; del človeške stegenice, lepo okrašeno srebrno sponko za pas, srebrn okrašen zvonček in letos najvažnejši najdbi — groba, katera sta eden na sredini in drugi v kotu cerkve. V grobu na sredini je bila pomembna oseba, ohranil pa se je dobro samo zgornji del. Lepo je ostala ohranjena spodnja čeljust z vsemi zobmi, kar pove, da oseba ni bila starejša od 25 let. Vendar v tem času tudi ni bila dosti večja življenjska doba. V grobu so bili najdeni še bakreni senčni obročki in prstan s križem iz srebra. Grob je bil že delno izropan (verjetno iz tistih časov). To je bilo opaziti pri verižici, ki je bila nasilno odtrgana in se je je ohranil le majhen delček. V drugem grobu v kotu je bil pokopan deček, star okoli 14 let. Grob je bil še nedotaknjen, tako da je zelo lepo ohranjen — posebnih najdb pa v njem ni bilo.

S temi najdbami se delno že pojasnjuje zgodovina na Ajdni, vendar točnejši zaključki se bodo lahko oblikovali, ko bo odkrito, kje so prebivalci Ajdne pokopavali svoje.

Omeniti velja seveda tudi lepo ohranjene dele 1500 let starega zida, ki je nekje visok tudi do 1,5 metrov, kar je enkratno za najdbe iz tega obdobja.

Delo sedaj financirata republiška izobraževalna skupnost in kulturna skupnost Jesenice. Poudariti moramo, da so raziskovanja odvisna v veliki meri od sredstev, namenjenih raziskovanju. Raziskovanja bodo potekala še kakih 10—15 let, saj gre tu za vas, ki je štela okoli 25 hiš, do sedaj pa je odkopana le cerkev in dve

cisterni za lovljenje deževnice, pri katerih se bodo drugo leto pričela nadaljnja izkopavanja.

1048 m visoki vršac Ajdna ima tudi izredno velik strateški pomen, saj je iz nje vidna radovljiska in jeseniška občina, vidi pa se tudi dlje; do Rateč na eni in do Kranja ali pa še dlje na drugi strani. Obstaja tudi možnost, da je bila Ajdna poleg Gradišča, kjer je bil obrambni stolp, našli so tudi ostanke življa, opazovalna točka. Druga verzija je, da je Ajdna pribežališče pred nečem; to so lahko vpadi roparskih narodov na ozemlje razpadajočega rimskega cesarstva, ki je bilo zelo bogato, ali pa gre za bolezen — takrat je bilo več epidemij nevarnih bolezni. Vsekakor gre za izredno bogate ljudi, saj si preprosti ljudje v tem času takega naselja ne bi mogli privoščiti.

Vsekakor bo Ajdna vso svojo skrivnost pokazala čez čas, ko bo raziskan celotni prostor; s tem bo Ajdna postala zelo zanimiva turistično kulturno-zgodovinska točka.

EM (tekst in foto)

Zgornji del cerkve

ČLANKE
ZA NASLEDNJO
ŠTEVILKO
SPREJEMAMO
DO
11. DECEMBRA
1979

Požarna varnost pomemben člen varstva pri delu

Zadnji teden v oktobru posvečamo posebno pozornost že ustaljeni požarno-preventivni akciji. Z njo želimo opozoriti vse delovne ljudi iz občine na požarne nevarnosti, ki vsako leto prizadenejo mnogo ljudi s škodo, ki jo povzročijo na družbenem in osebnem imetju.

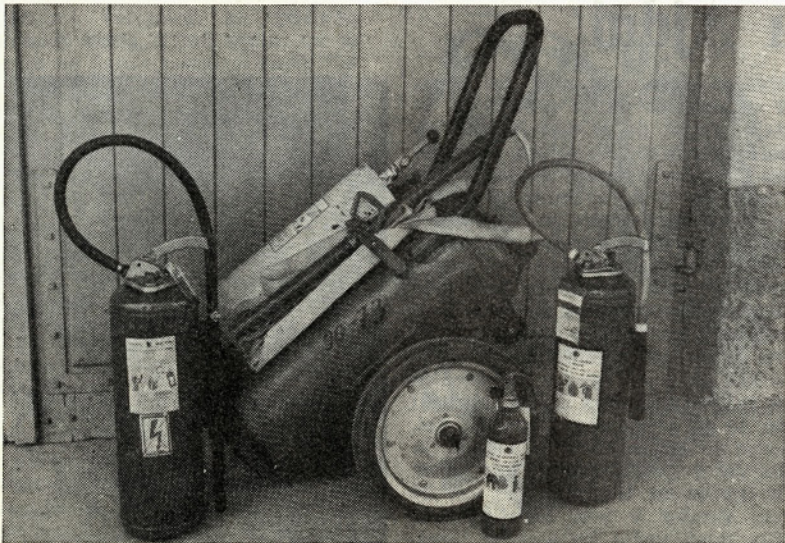
Varstvo pred požarom ne moremo in ne smemo gledati ločeno od ostalih dejavnosti. Celotno varnostno problematiko je treba obravnavati enotno, ker se posamezne dejavnosti dopolnjujejo in združujejo v okviru družbene samozastite.

Enotne oblike organiziranja varstva pred požarom na nivoju OZD ni, ker tudi ni enakih nevarnosti za nastanek in razvoj požara. Zaradi tega je treba pričeti s tehnično organizacijskimi rešit-

— praktični in taktični uporabi gasilnih sredstev in naprav za gašenje požarov;

— organizaciji dela in dolžnosti posameznikov v primeru požara.

Skrb za požarno varnost je v naši DO zaupana službi varstva pri delu, ta skrbi predvsem za preventivno in organizacijsko urejanje požarnega varstva, da so vsa gasilna sredstva in oprema v stalni pripravljenosti, ugotavlja razne nepravilnosti, o čemer obvešča organe vodenja in upravljanja. Požar je bolje preprečiti, kot pa gasiti. Za gašenje in reševanje imetja imamo organizirano industrijsko gasilsko četo. Ta nastopa predvsem operativno in v ta namen dajemo tudi finančna sredstva, predvsem za strokovno usposabljanje naših gasilcev, kakor tudi

Gasilni aparat za gašenje začetnih požarov

vami problematike varstva pred požarom že pri zazidalnih načrtih in urbanističnih ureditvah. V teh dokumentih morajo biti določeni viri za oskrbo s požarno vodo, medsebojni odmiki objektov, prometna ureditev, ustrezna razvrstitev objektov s povečano nevarnostjo za nastanek požara ter ostali ukrepi, ki so v veliki meri odvisni od tega, kako in kje smo zgradili določen objekt, kakšna gradiva smo pri tem izbrali, kako smo poskrbeli za varovanje in kako za gašenje določenega objekta.

Na delovnem mestu opravljamo različna dela, ki jih spremljajo tudi različne in številne požarne nevarnosti. Zato mora biti vsak poučen, kje lahko nastane med opravljanjem dela oziroma v tehnološkem procesu požar in kako ga bo najhitreje zatrl. Samozastita pred požarom je temeljna funkcija v organizaciji požarnega varstva, ki jo je treba krepiti na vseh delovnih mestih. Le-ta pa bo uspešna le takrat, če bodo delavci strokovno poučeni o:

— požarno-preventivnih ukrepih na posameznem delovnem mestu;

za nabavo sodobne opreme za gašenje in reševanje. Če hočemo obvladati sleherni situacijo morebitnega požara ali eksplozije, morajo biti gasilci poučeni o vseh nevarnostih, ki pa jih v naši tovarni ni malo. Naj omenimo nekaj najpomembnejših: lakirnica, drgalnica, plinska postaja, Ipsen peči, trafo postaje, skladišča jeklenk in vnetljivih tekočin, v mesecu oktobru pa smo dobili nov vir energije — zemeljski plin.

Za operativno pripravljenost članov IGD Veriga skrbi poveljnik društva s štabom operative, ki svoje znanje utrjujejo z izvedbo taktičnih vaj za objekte v naši DO. V okviru požarno varnostnega tedna so izvedli praktično vajo gašenja in reševanja na objekt drgalnice v TOZD vijakarni.

Pri tej vaji je sodelovalo 24 gasilcev, taka številna udeležba je omogočala uspešno izvedbo vaje. Napad je bil izvršen iz dveh strani, obramba skladišča ter notranji napad z ročnimi gasilnimi aparati in dihalnimi napravami. Pri vaji so bile ugotovljene manjše pomanjkljivosti, ki niso bistveno vplivale na uspešno izvedbo taktične vaje.

OBČINSKO SINDIKALNO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU

28. oktobra je bilo v telovadnici osnovne šole Lesce občinsko sindikalno prvenstvo v namiznem tenisu, ki se ga je udeležilo precejšnje število tekmovalcev iz vseh podjetij v naši občini.

Tekmovalci smo bili razdeljeni v tri starostne skupine do 27 let, od 27 do 40 let in nad 40 let.

V vseh treh skupinah so se vodili ogorčeni boji za vstop v finale, kamor je bilo mogoče priti s tremi zaporednimi zmagami, pač pa v skladu z izločilnim sistemom tekmovanja.

Verigovci smo se po splošni oceni dobro odrezali. Imeli smo finalist v skupini do 27 let in v skupini od 27 do 40 let ter tudi v skupini od 27 do 40 let ženske.

Manjkali so le naši najboljši starejši tekmovalci. Če bi prišli, bi bili zlahka prvi. Tako pa smo v skupni uvrstitvi delili drugo mesto. S to ugotovitvijo se še enkrat dotikam vprašanja množičnosti, ki je v naši DO ni. Glede na velikost podjetja, bi morali na vsako tekmovanje prijaviti najmanj toliko tekmovalcev kot ELAN. Očitno pa nam manjka športnega duha. Š k o d a.

Stane Cotelj

Za zaključek požarno varnostnega tedna je občinska gasilska zveza Radovljica pripravila proslavo s kulturnim programom. Pionirji iz Begunj so slovesno prejeli v čuvanje prehodni pionirski prapor. Najboljši pionirji in pinirke so se pomerili v kvizu. Zmagale so pionirke iz Gorij, druge so bile pionirke iz Gorjuš in tretji pionirji iz Begunj.

Vse akcije, ki so bile v obelježu tedna varstva pred požarom, so dale prispevek h krepitvi naše družbene samozastite, obenem pa tudi gospodarske in ekonomske moči naše družbe.

Varno se bomo počutili le, če uspemo združiti vse veje, na katerih sloni varnost, se primerno organizirali, usposabljali in tako stanje ohranjali.

Na pomoč!

Drago Stojc

Odbojka

Tako kot za večino športnih panog, v katerih športna komisija pri OBSZS organizira občinska sindikalna prvenstva, velja tudi za odbojko. Vsako leto je večje zanimanje in vsako leto na turnirju kar 14 moških in 11 ženskih ekip igra več ekip. Letos je sodelovalo iz 25 OOS oziroma KOOS.

Seveda tudi to tekmovanje ni minilo brez predstavnikov Verige. Sodelovali smo s tremi ekipami, dvema moškima in eno žensko. Ženska ekipa, ki je skoraj v isti postavi teden dni prej sodelovala na prvenstvu SZ v Celju, je nastopila v skupini z Upravnimi organi Sob Radovljica, Suknom Zapuže in Iskro iz Otoč. Po dokaj zanimivih igrah so sicer vsa srečanja izgubila, vendar to še ne bo vzrok, da drugo leto z malo več treninga ne bi zopet nastopile.

Naša druga ekipa, ki je bila sestavljena šele tik pred tekmovanjem, je bila preslabotna, da bi se lahko resneje postavila po robu ekipama Iskre iz Lipnice in UKA iz Kroke. Z obema je srečanja izgubila, in sicer z rezultatom 0:2 oziroma 1:2.

Naša prva ekipa pa je kot tretji nosilec skupine nastopila s precejšnjimi upi. V predtekmovanju je brez večjih težav odpravila ekipi Bolnice iz Begunj in Elana. S tema zmagama se je uvrstila v finalni del turnirja, kjer so nastopili še Iskra Lipnica, GG Bled in Plamen iz Kroke.

V prvi tekmi so po zanimivi in izenačeni borbi z rezultatom 2:1 premagali Iskro. V drugi tekmi je bil GG Bled, poznejši končni zmagovalac turnirja, le premočan. Srečanje smo izgubili z 2:0. Z enakim rezultatom smo izgubili tudi srečanje s Plamenom. Dva poraza in ena zmaga v finalnem delu turnirja sta nam prinesla 3. mesto. To je enaka uvrstitev kot lani. Po prikazani odbojki, ki je bila letos na nekoliko višji ravni kot lani, je to tudi realna uvrstitev. Vsekakor pa so lične bronaste kolajne, ki so jih prejeli naši tekmovalci že drugo leto zapored dobra spodbuda, da bi bile drugo leto drugačne barve.

Rezultati:

Ženske 1. Iskra Lipnica 100, 2. UO SOB Radovljica 90, 3. LIP Bled 80, ...10. Veriga 17 točk.

Moški: 1. GG Bled 100, 2. Plamen 90, 3. Veriga I 80, 4. Iskra Lipnica 70, 5. GG Bled II 60, 6. Iskra Lipnica II 51, 7. Elan I 42, 8. UKO Krope 33, 9. UO SOB Radovljica 25, 10. Elan II 17, ...14. Veriga II 10.

Franci Vovk

1. Elan, 2. Veriga, 3. LIP...

Po 11 občinskih sindikalnih prvenstvih je v tekmovanju za najboljši športni kolektiv v občini Radovljica vrstni red naslednji:

1. Elan	1.637 točk
2. Veriga	1.143 točk
3. LIP Bled	739 točk
4. GG Bled	698 točk
5. Iskra Otoče	680 točk
6. Iskra Lipnica	654 točk
7. Vezenine Bled	544 točk
8. UO SOB Radovljica	269 točk
9. Plamen	266 točk
10. Almira	192 točk

F. V.

Ob odhodu

Ob vsaki priložnosti, kot so pomembni življenjski jubileji, tako je tudi odhod v zasluženi pokoj dogodek, ki ga velja omeniti za slehernega, ki je zaposlen v naši delovni skupnosti, posebno še za tiste, ki so v času delovanja naši skupnosti doprinesli marsikaj.

Med take člane naše skupnosti spada tudi naš BOGDAN MEŠIČEK, ki je bil zaposlen v naši delovni organizaciji od 20. novembra 1963 pa do upokojitve. Pred letom 1963 je bil zaposlen v tovarni poljedelskega ororja v Muti na Slov. Koroškem. Z bogatimi delovnimi izkušnjami je pričel z delom v naši kovačnici kot pomočnik obratovodje. Na tem delovnem mestu je bil do 4. januarja 1966, nato pa je delal v pripravi dela kot samostojni tehnolog.

Delovne naloge je opravljal s prizadevanjem in natančnostjo, v delovni proces je vnašal tudi svoje zamisli in le-te so se odražale v boljšem izkoriščanju obstoječih kapacitet. Njegove ideje so bile plod dolgoletnih izkušenj pri delu, ki ga je opravljal z ljubeznijo. Do sebe je bil skromen, svoje znanje in izkušnje ni odnesel s seboj, marsikatero dobro idejo, dober nasvet je pustil nam, ki ta dela še opravljamo.

Tovariša Mešička ne poznamo samo kot tehnologa, kot prizadevnega delavca v naši skupnosti, spomnimo se tudi časa, v katerem je delal in ustvarjal za naš boljši danes in jutri. Premalokrat se zavedamo časov, v katerih je bilo potrebno narediti, ko je bila direktiva oziroma potreba družbe, ne da bi se dalo postavljati pogojev. V tovarnah se je morala direktiva izpolnjevati. Nemalokrat je bilo potrebno na hitro prinesiti odločitve, na kakšen način se bo ta direktiva izpolnjevala, kako se bo delalo. Tu je prišla do izraza samozavest, samoiniciativnost ustvarjalcev, ki so s trdim delom postavljali temelje materialne osnove dela prihodnjih rodov oziroma boljše bodočnosti. Ne moremo pa mimo dejstva, ko zaslužek ni bil na prvem mestu. Največje zadovoljstvo je bilo in največja nagrada ustvarjalcem uspešno končana zadana naloga. Odveč bi bilo upoštevati čase in trenutka doživljanja, saj so bili lepi in slabi.

Tovariš Mešiček je dal sebe ustvarjanju in delu, ne da bi za to zahteval, da mu družba povrne. Nikdar mu ni bil cilj obogateti, niti da bi si priboril »stolček«, pomembno mu je bilo čimbolj delati. To pa je vrlina človeka, ki jo vsi cenimo in jo želimo imeti v sebi.

Bogdan! To je naša skromna, čeprav nekoliko pozna odložitve tebi, ki smo te v svojem delokrogu cenili in spoštovali.

Sodelavci

Ob upokojitvi

K precejšnjemu številu delavcev, ki so v letošnjem obdobju odšli iz TOZD verigarne, smo prvega in devetindvajsetega avgusta prišli še dve delavki, dve Mariji — Marijo Anderle in Marijo Rajgelj.

Prva je bila med nami 23 let, druga z vmesno daljšo prekinitevjo 18 let. Dvoje različnih življenjskih poti, dvoje različnih značajev in skupnim imenovalcem neverjetne življenjske energije, optimizma in veselosti. Z dobro voljo sta premagovali težave, s smehom sta znali zakriti bolečino, saj v zasebnem življenju nista užili mnogo sreče. Kdo se ni razveselil Marije, ročne varilke, ko je živigajoč zjutraj prijela za ročico varilnega aparata in jo z nasmehom in vicem od dveh spustila in kdo ne bo pozabil šal in burk Marije s kalibrirnega stroja, ko se je na pustne dneve korajžno našemila v brkatega pusta z nosom. Ob njima se je še takšnemu pustežu razvedril obraz in marsikateremu je bilo lažje premagati še tako neprijeten dan.

Nikoli nista rekli ne, ob še tako umazanem delu, vedeli sta, kaj je njuna dolžnost, saj sta obe poizkusili, vsaka na svoj način, kako trd in neusmiljen je lahko vsakdanji kruh. Prav zato je bilo slovo od njiju še toliko težje, kajti s stiskom dlani ob upokojitvi sta s seboj odnesli košček vedrine in smeha, tega v današnjem skomercializiranem svetu tako redkega blaga. Za obe Mariji — želimo vama veliko vedrih in prijetnih dni in zdravja v pokoju z željo, da ne pozabita na tisto kar vaju drži pokoncu, na vajino vedrino.

KoB

ZAHVALA

Vsem sodelavcem TOZD vijakarna, posebno mojim sodelavcem, se najlepše zahvaljujem za dragocena darila in dobre želje ob moji upokojitvi.

Vsem želim še mnogo delovnih uspehov!

Franc Rupar

Kadrovske vesti

ZA MESEC OKTOBER 1979

PRIŠLI

Tehnični sektor: Resman Franci
TOZD vzdrževanje: Bohinc Leon
TOZD vijakarna: Todorovič Zagorka, Stres Stane
TOZD verigarna: Zemljič Martin
TOZD sidrne verige: Kudič Enver, Čajkovec Vlado, Kapidžič Jusuf

PRIŠLI IZ JLA

TOZD orodjarna: Brence Janez

ODŠLI

TOZD vzdrževanje: Zahirovič Suljo
TOZD vijakarna: Radanovič Miha
TOZD verigarna: Repe Zdravko, Zlodnjak Slobodan
TOZD TIO: Samac Perica, Jakopič Franci

POROČILI SO SE

Kolarevič Zijada iz TOZD kovačnica
Stojanovič Jovica iz TOZD kovačnica

RODILI SO SE

Redžič Azri iz TOZ verigarna, hči Alisa

NE TAKO, SODELAVCI!

ZAMUDNIKI V MESECU OKTOBRU

1. Novak Jože, TOZD vzdrževanje, 3 min.
2. Ločniškar Niko, TOZD vzdrževanje 3 min.
3. Kokalj Janez, TOZD vzdrževanje, 15 min.
4. Udovc Ignac ml., TOZD vzdrževanje, 2 min.
5. Dolinar Anton, TOZD vzdrževanje 3 min. + 2 uri
6. Bohinc Leon, TOZD vzdrževanje, 1 uro 45 min.
7. Knavs Vinko, TOZD vzdrževanje, 50 min.
8. Resman Jože, TOZD vzdrževanje, 2 uri
9. Petrovič Stane, TOZD kovačnica, 3 min.
10. Lovič Olga, TOZD kovačnica, 3 min.
11. Koblar Lidija, TOZD kovačnica, 50 min.
12. Šebat Marija, TOZD kovačnica, 10 min.
13. Prašiček Anton, TOZD verigarna, 3 min.
14. Demšar Janez, TOZD verigarna, 3 min.
15. Samac Joža, TOZD verigarna, 15 min. + 25 min.
16. Frčej Angela, TOZD verigarna, 1 uro 40 min.
17. Tonejc Dora, TOZD verigarna, 10 min.
18. Bevc Jože, TOZD verigarna, 20 min.
19. Bevc Gordana, TOZD verigarna, 1 uro
20. Kranjec Vika, splošni sektor 15 min.
21. Vovk Tončka, finančni sektor, 3 min.
22. Abram Nada, finančni sektor, 2 min.
23. Žagar Marjan, tehnični sektor, 1 min.
24. Brence Jože, tehnični sektor, 1 min.
25. Zemva Lado, tehnični sektor, 1 min.
26. Marolt Mira, tehnični sektor, 30 min.
27. Vovk Janez, TOZD orodjarna, 3 min.
28. Kogoj Janko, TOZD orodjarna, 30 min.
29. Radanovič Miha, TOZD vijakarna, 30 min.
30. Zornik Marija, EOS, 1 min.

Iz kadrovskega oddelka

NESREČE V OKTOBRU 1979

V oktobru so se ponesrečili pri delu naslednji delavci:

Simič Jovo, TOZD sidrne verige
Rolih Jože, TOZD sidrne verige
Hiti Igor, TOZD sidrne verige
Smrekar Stane, TOZD sidrne verige
Trstenjak Karel, TOZD sidrne verige
Mulej Drago, TOZD kovačnica
Majstorovič Stane, TOZD kovačnica
Lindič Alojz, TOZD kovačnica
Ličar Božo, TOZD orodjarna
Okič Hazim, DSSS
Ambulanta prve pomoči je v tem času posredovala 398-krat in to:
Urezi in ubodi — 26-krat
Opekline — 11-krat
Udarine in stiskanine — 10-krat
Odrgrnine — 6-krat
Glavobol, zobobol — 83-krat
Tujki v očeh — 15-krat
Želodčne bolečine — 7-krat
Prehladi, bolečine v grlu — 10-krat
Previjanje — 65-krat
Merjenje krvnega pritiska — 65-krat
Ostalo — 100-krat

V preteklem mesecu smo zabeležili začetni požar na usmerniku v cementarni v TOZD verigarna.

ZAHVALE

Sindikalni organizaciji sidrne verige se iskreno zahvaljujemo za denarno pomoč v času bolezni.

Novak Rezka, Bezenšek Olga
in Vidovič Štefan

Vsem zaposlenim v TOZD vijakarna, posebno še tov. Dobnikarja se najlepše zahvaljujem za pozornost, ki mi je bila izkazana ob moji upokojitvi. Posebno zahvalo sem tudi dolžna ožjim sodelavkam in sodelavcem, vsem pa želim še veliko osebnih sreč in še veliko delovnih uspehov.

Tončka Kapus

Sodelavcem TOZD vzdrževanje se iskreno zahvaljujem za darilo in čestitke ob mojem življenjskem jubileju.

Boris Palhartinger

Po novi smeri na Mt. Everest

V sredini Mt. Everest, levo »zahodna rama«

28. marec — 2. april Bazni tabor — sedlo Lho — La (6.100 m)
Prvo jutro v baznem taboru je vetrovno in mrzlo. Prav nič prijetno se ni skobacati iz tople spalne vreče in oditi v jedilnico na zajtrk. Nekateri bodo danes že lahko odšli v steno Lho-La, medtem ko bomo ostali urejali bazni tabor.

Tovora z mojo plezalno opremo nosači še vedno niso prinesli

iz doline, zato moram še en dan delati pri urejanju tabora. Hkrati z našim taborom raste nekoliko naprej tudi bazni tabor avstrijskih alpinistov, ki so namenjeni na 8.500 m visoki Lhotse v neposredni bližini Everesta.

Tretji dan končno tudi jaz lahko odrinem v steno Lho-La. Naloga naše skupine je, da poteg-

ZAHVALE

Ob boleči izgubi drage mame in stare mame Elizabete Novak se zahvaljujemo vsem, ki ste nam izrekli tolažilne besede in ki ste jo pospremili na zadnji poti.

Žalujoci: hčerki Elizabeta Dobnikar in Gabriela Bešter z družinama.

Ob boleči izgubi moje drage mame se delavcem TOZD vijakarne najlepše zahvaljujem za denarno pomoč in izrečena sožalja.

Stevo Kragić z družino

Ob smrti drage mame Rozman Jerce se zahvaljujem sodelavcem za podarjeni denar namesto venca, ki je namenjen za lačne otroke, izrečena sožalja ter spremstvo na njeni zadnji poti.

Franc Rozman

Zahvaljujem se osnovni organizaciji sindikata TOZD vijakarna za denarno pomoč ob bolezni.

Marija Novogradec

Vsem sodelavkam in sodelavcem, posebno ročnim varilcem iz TOZD verigarna se najlepše zahvaljujem za darilo ob moji upokojitvi. Vsem skupaj pa želim še mnogo delovnih uspehov.

Marija Rajgelj

Ob mojem odhodu iz kolektiva se vam za poslana darila in pozornost iz srca zahvaljujem.

Obenem vam želim mnogo uspeha pri delu in osebnega zadovoljstva.

Lepo vas pozdravlja.

Majda Hrovat

nemo fiksno vrv čez najtežji del stene proti sedlu Lho-La.

V lepem sončnem, toda mrzlem jutru odhajamo iz baze oprtani s težkimi nahrbtniki. Po že pritrjenih vrveh se vzpenjamo po spodnjem delu stene, dokler ne pridemo pod navpično, sto metrov visoko stopnjo. Preko nje je že pritrjena vrv, ki so jo lansko leto pustili naši alpinisti, ko so bili na ogledni odpravi. Odločimo se, da jo bomo uporabili pri vzponu, čeprav je nevarnost, da je na kakšnem mestu že preveč poškodovana in se lahko pod težo tistega, ki se bo prvi obesil nanjo, odtrga.

Zmenimo se, da bova midva z Nejcem »prežimarila« do vrha stene. Vanjo pa bo spodaj odvijal kolot, na katerem je navita fiksna vrv, katero bomo napeli preko tega dela stene.

Kot prvi se nekoliko boječe počasi in previdno obesim na staro vrv. Kaže, da bo zdržala. Prve metre se vzpenjam še bolj zadržano, čez nekaj časa pa že uživam v tem, ko prosto visim v zraku nad šeststometrsko globino. Neje mi sledi v enakomerni razdalji. Na vrhu naju sprejme močan veter. Nekoliko si ogledava še preostali del stene do vrha sedla, obesiva fiksno vrv in se po njej spustiva nazaj do Matijevca, ki je od dolgega čakanja že ves premražen. Skupaj sestopimo nazaj v bazni tabor.

Naslednji dan imam po »razporedu« dan počitka, ki ga izkoristim za urejanje ploščadi pred šotorom. V vsakem šotoru spimo po trije. Jaz si delim šotor z Dušanom Podbevškom iz Kamnika, ki je najmlajši član odprave in Jožetom Zupanom iz Rimskih Toklic. Jože, ali kot mu pravimo »Juš«, je danes v steni, medtem ko je Dušan ostal v bazi, ker se slabo počuti.

Z Markom Štremfljem prvega aprila skupaj odhajava v mrzlem jutru preko ledenika Khumbu v varni razdalji od »ledenega slapa«, na katerega je že pogled neprijeten, kaj šele, da bi hodil čezenj, v skalnato steno Lho-La. Najina naloga je, da danes splezava prav do ledenika na sedlu in opremiva steno s fiksno vrvjo. Jasno nama je, da naju čaka težko delo.

Po spodnjem delu stene dokaj hitro doseževa strmo stopnjo, preko katere so tovariši včeraj spustili jamarske lestvice. Vrh stene naju spet zajame močan veter, ki kot kaže tu nikdar ne pojenja. Tok vetra, ki se dviga iz doline ob steni Lho-La je tako močan, da nosi s seboj odkrušene ledene sveče in celo manjše kamenje.

Naveževa se na stometrsko vrv, ki jo bova uporabila za varovanje pri vzponu ter se spopadeva s steno in vetrom. Počasi napredujema preko gladkih granitnih plošč, iščoč najlažji in najbolj varen prehod. Greben se v vrhnjem delu spremeni v neprehodno previsno teno, s katere kot »giljotine« visijo na rahlo zagodene ogromne granitne luske kot nož ostrimi robovi in težke ledene sveče.

Pod njimi potegneva prečnico in po štiridesetih metrih doseževa ledenik na sedlu v višini čez 6.000 metrov. Veter je tu še močnejši, da nama zapira sapo. Sonce je že precej nizko. Ozirava se proti vrhu, ki pa se še zmeraj ne vidi, ker ga zakriva »Zahodna rama«. Zadovoljna sva, ker sva uspešno opravila najino nalogo. Pot na sedlo je sedaj odprta. Treba jo je še dokončno opremiti in zavarovati. Veter nama prodira skozi obleko ob najmanjši odprtini in naju prisili k umiku. Morava se spustiti nazaj pod steno in naprej v bazni tabor, v katerega prideva ravno, ko so fantje zbrani pri večerji. »Raportirava« vodji odprave o opravljenem delu in o najinih opažanjih glede nadaljnega vzpona. Jutri nama pripada dan počitka. Spet preživim dan ob urejanju svojih osebnih stvari, ki jih bom v naslednjih dneh rabil na gori.

V šotoru leži Dušan, ki je vedno slabši. Obiščeta ga oba ekspedicijska zdravnik, ki sta zaskrbljena zaradi njegovega zdravstvenega stanja. Ugotovita, da ima fant lažjo obliko pljučnice, kar je lahko na višini preko 5.000 metrov zelo nevarno.

(Se nadaljuje)
Zvone Andrejčič

Nagradna križanka

JAVH JOŽEF	SEUPINA ČEBEL	POJAV NA VODI TOVARIŠ	GAJ	FOSFOR	DARE VALIČ
VEL. KACA	KISIK	VRTNE HIŠE ULICA	ORGAN VIDA EKVIDONKCIJ	OCET	RENIJ SARAJEV NADALJEVANKA
STUŠEK JANKO	ORGANIZ. ZA ZAVAROVANJE LADIJ				
IVAN CANKAR	TOVARNA V LJUBLJ. ZNOŽEN PLACILA		LJUBKOVAL Ž. IME TOHA		
STIŠNJEV DLAN		ŠVEDSKA ZACETEK ABECEDÉ	PRISTAJAL. DBALA	RUSKO H. IME	
BOR	OVALNA KRIVULJA GORA V SVICI		ANDREJ KURENT LUKSEMB.	OVRAŽNE RUTE	KRHILNA RASTLINA
NAVONJICA ROLETA		SIN OBER. KRALJA BEŽE SODLASHNIK			AHAIČ DRAGA SVITKI TOBAKA
BIVŠE IME ZA NŠE TOŽD		KRATICE DELA VOD. V. KALIL. REKA V FRANCJIJI	GLAVNI ŠTEVNIK NATRIJ		EHIL CAR I. ČRKA MEDNAROD. KRATICA ZA SEVER
PREDLOG	ERZEN SLAVKO NENŠKI OS. ZAJMEK	NETEROCI. KLICNA ORBANSKA SPOJINA		SRBSKA IN NAŠA ČRKA	EVROPSKA REKA
GL. NESTO BRICIJE		SRB. KIPAR. REKA (DIGA) NEZNANEC			GRAM ŽIVI V VODI ŠPANIJA SUKANEC
ZAPISKI			VZKLIK DEL STROJA	HIPNOZI PODOBNO STANJE ENAKI ČRKI	
ARABSKI ZREBEC	AVSTRILJSKI SMUČAR		AVAR AVSTRIJA	DOVLEH. NERE 6. TON C-DUROVE LESTVICE	ŠKOFIJA V. ROZAN V.
NASPROTJA MIRU	JOD	IBRALNA KARTA		VSEHIRSKO VOZILO	

Za nagradno križanko, ki je bila objavljena v prejšnji številki, smo dobili le 64 rešitev. Izžrebani so bili naslednji reševalci: prva nagrada 170 din Jože Ravnik, druga 110 din Podgornik Ljuba in Habjanec Ivan, tretja 80 din, Bukovnik Štefka in Marija Rozman. Rešitve za današnje križanko sprejemamo do 3. decembra 1979.

YU — KR 780-78 — DK

Uboga stoenka je ječala pod tvorom obilne prtljage in štirimi predstavniki kranjskega standarda, ko je ubirala pot preko Korenskega sedla, Salzburga, Münchna, Hanovra, Hamburga do Flensburga na meji med ZRN in Dansko. Kot se gorenski naturi spodobi, smo na vsej 1200 km dolgi poti do Danske prispevali k našemu zunanjtrgovinskemu primanjkljaju le za 4 steklenice piva, 2 koli in 4 sladolede poleg bencinskih bonov, kupljenih pri Avtomotu. In prav naša nedarežljivost je verjetno razjezila vremenske bogove nad severozahodno Nemčijo, da so nas obilo oplaknili z »vodo svoje strani«, medtem ko se nam je Danska takoj izkazala s sončnim nasmehom. Obmejne formalnosti sploh niso nikjer na poti za Jugoslovana problem, vendar tudi nikjer nismo doživeli tako pristranske dobrodošlice obmejnih stražnikov, ki so se prijazno pozanimali, koliko časa bomo njihovi gostje in kam smo namenjeni. Zaželeli so nam srečo z vremenom in da bi odnesli iz njihove dežele najlepše vtise. Prva značilnost te dežele nas je čakala že kilometer od meje na bencinski črpalki, kjer smo si sami nalili bencina, potem pa kar nekaj časa iskali blagajno, da smo lahko plačali. Ob prijatni blagajničarki sva se s Francijem takoj začela spraševati, čemu sva s seboj vzela najini »življenjski tovarišici«. Seveda ni blagajničarka niti malo dvomila v količino bencina, ki sva povedala, da sva jo natočila. Naša naslednja postaja je bilo prvo večje mesto Kolding, kjer smo poiskali turistični urad, da bi telefonirali našemu prijatelju, ki smo ga nameravali obiskati. Z njim smo dokaj hitro vzpostavili zvezo, čeprav nismo imeli niti njegovega točnega naslova, niti telefonske številke in ob dejstvu, da prebiva v majhni vasi s približno 100 prebivalci. Presenečeni

smo bili, da je vsakdo, ki smo ga ogovorili, znal angleško, tako da sporazumevanje ni delalo težav. Iz Koldinga smo se čez 120 m visok in 1750 m dolg most peljali na otok Fyn, kjer smo se brez težav srečali z našim prijateljem. Ta je učitelj na osnovni šoli, živi sam na opuščeni kmetiji, ki si jo je uredil v prijeten dom. Ima tri dolgoletne škotske ovčarje, od katerih je eden evropski šampion in to mu je po njegovem zagotovitvi edina družba. Ko sem že prvi dan opazil v dnevi sobi pol spleteno volneno jopico, sem glasno podvomil o njegovi zvestobi trem kosmatim prijateljem, vendar mi je v veliko pohujšanje moji in Francijevi ženi pojasnil, da sam plete. Ob tem, da se je pokazal kot izreden kuhar in »gospodinja«, sva s Francijem že drugič obžalovala, da imava boljši polovici s sabo, kajti pohujšanje je bilo potrebno, beseda pa še sedaj čisto nanese na to, kaj moški na Danskem delajo, mi pa tega nočemo. Skratka dobri stari patriarhalni kulturni vzorec je na Danskem močno načet in vsa sreča za slovenski »šibki« spol, da je med nami 1500 km razdalje. Ko smo ravno pri gospodinjstvu, naj opišem tipično dansko večerjo z ribami:

- ribe v sladki paradižnikovi omaki,
- ribe v sladki majonezi s currijem,
- rakci v topljenem siru,
- ribe s kislom-sladko čebulo,
- tri vrste sira, maslo in pivo,
- tri vrste kruha — glede na posamezne vrste sira.

Seveda je vsake vrste jedi za balkanske razmere malo, vendar, ko kombiniraš vse vrste, počasi ugotoviš, da tudi Danci ne morejo biti podhranjeni.

Za nas dokaj zanimiv je njihov način življenja. Osnovna razlika je v tem, da pri njih krčme in restavracije niso kraj družabnega

življenja. V drugem največjem danskem mestu Arhusu smo bili štirje Kranjci edini gostje v restavraciji. Cene so v restavracijah izredno zasoljene, saj smo plačali za tri male steklenice piva (0,3 l) in eno kolo približno 14 starih ti-sočakov. Za ilustracijo naj navedem, da stane soba z zajtrkom v Kjeobenhavnu med 4000,00 in 5000,00 din, tako da so tudi domačini kljub visoki življenjski ravni le izjemoma gosteje hotelov.

Življenje povprečnega Danca se giblje med službo, domom in konjički. Popoldanskega zasluzka ne poznajo, so pa precejšnji samotarji, kar se vidi že po značilnosti njihovih vasi.

Balsew — vas s sto prebivalci, kjer stanuje tudi naš prijatelj, je razsejana na takšnem kosu kot Lesce. Prebivalci nimajo veliko stikov med seboj, saj našega prijatelja, ki je v tej vasi že 4 leta, poznajo le sosede, ostali prebivalci pa ne.

Vsa zemlja je izredno obdelana, tako da travnikov skoraj ni. Povsod sta zasejana ječmen in rž. Prijatelj sosed ima srednje veliko usmerjeno kmetijo. Ima 150 krav ter izredno moderen način krmljenja. Vsako govedo ima programirano krmo, program pa nosi obešen okoli vratu. Ko pride do krmišča, senzor odčita program krmljenja in računalnik dozira vsebino in količino krme za posamezno žival. Molzna postaja je opremljena z 38 molznimi stroji in avtomatsko analizo kvalitete mleka. To kmetijo obdelujeta le mož in žena, ob molži pa jima priskočita na pomoč dva študenta. Kljub tako visoki stopnji modernizacije, še vedno na zunanjih trgih kmetijskih izdelkov niso konkurenčni in država z visokimi domačimi cenami živil pomaga izvozu.

(Se nadaljuje)
Franc Čop

Spored kina Radovljica

OD 6. DO 31. 12. 1979

KRVNI SORODNIKI, franco-sko-kanadski barvni film, 6. in 11. 12. ob 20. uri

SLADKA MALA, amer. barvni film, 7., 10. in 12. 12. ob 20. uri

VSI PREDSEDNIKOVI LJUDJE, ameriški barvni film, 8. 12. ob 18. uri, 9. 12. ob 20. uri

BITKA ZA ALZAC IN LOREN, francoski barvni zabav. film, 8. 12. ob 20. uri, 9. 12. ob 18. uri

BLIŠČ IN SENČE MLADOSTI, japonski barvni film, 13. in 17. 12. ob 20. uri

KAVBOJ NA HAVAJIH, am. barvni western film, 14., 16. in 18. 12. ob 20. uri

BRUCE LEE PROTI SUPERMENU, hongkonški barvni film, 15. 12. ob 18. uri

LJUDJE ORLI, ameriški barvni pustolovski film, 15. in 19. 12. ob 20. uri, 16. 12. ob 18. uri

LJUBEZEN IN NOČNA SAMOPOSTREŽBA, ameriški pustolovski film, 20. 12. ob 20. uri, 23. 12. ob 18. uri

ŠOGUNOVI SAMURAJI, japonski barvni film, 21. in 24. 12. ob 20. uri

NEMI ŠAOLIN PROTI ZELENEMU ZMAJU, hongkonški barvni film, 22. 12. ob 18. uri, 23. 12. ob 20. uri

VETER IN HRAST, jugoslov. barvni film, 22. 12. ob 20. uri

NEZNANEC, KI NAS SPREMLJA, francoski barvni film, 25. in 27. 12. ob 20. uri

IZUZETI DAN, italijan. barvni film, 26. in 28. 12. ob 20. uri

RAMBO PROTI UGRABITELJEM, italijanski barvni kriminalni film, 29. 12. ob 18. uri, 30. 12. ob 20. uri

POT MAMIL, italijanski barvni film, 29. in 31. 12. ob 20. uri, 30. 12. ob 18. uri

VERIGA je glasilo delovne organizacije Slovenske železarne — Veriga n.s.o., Lesce. Izhaja enkrat mesečno. Ureja uredniški odbor: Kozamernik Marjana, dipl. oec., Arh Zdenka, Vidic Božena, Vovk Franci in Torkar Mitja. Odgovorni urednik Torkar Mitja.

Glasilo je po 7. točki 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenja sekretariata za informiranje SRS prosto plačila prometnega davka. — Tiska Tiskarna Ljubljana.